

Vaertlinck *contact*

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw - Willebroek

Vaertlinck *contact*

Abonnement: 16 euro door storting op ondervermeld rekeningnummer

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Secretariaat

Vaertlinck vzw | p.a. René Pattyn | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek

Contact

tel. GSM 0477 266 537 | vaertlinck@telenet.be | www.vaertlinck.be

Praktische gegevens

Ondernemingsnummer 881 351 205

IBAN BE94 7512 0635 5214 | BIC AXABBE22

Erkende culturele vereniging Willebroek: culw083

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen

Bestuursleden

Annie Van Dessel (Voorzitter)

Eric Van Winghe (Ondervoorzitter)

Gust Van Auwenis (Ere-voorzitter)

René Pattyn (Secretaris)

Guido Van Humbeeck (Penningmeester)

Leon Bernaerts

Emiel Geens

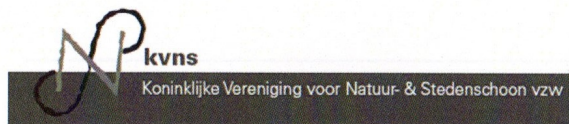
Natalie Geuens

Gary Mantiërs

Jan Peeters

Kevin Polfliet

Vaertlinck vzw is lid van

Colofon

Op de cover

Een beeld uit 1894 van het kanaal gezien van op de Groene Laan richting Klein-Willebroek. Op de achtergrond zien we de geopende, dan nog op het niveau van het kanaal gelegen spoorbrug, met rechts ervan de arbeiderswoningen aan de zogenaamde 'cité Saint Antoine'. Dat een 'foto trekken' toen wat tijd vergde, merken we aan de vaag weergegeven veerboot, die in illo tempore de verbinding maakte tussen de Torenstraat (toen Kasteelstraat) en Heindonksesteenweg (toen Kaasstraat).

Editie

Jaargang 11 | nr. 2 | april-mei-juni 2016

Werkten mee aan dit nummer

Leon Bernaerts
René Pattyn
Gust Van Auwenis
Annie Van Dessel
Marcel Van Hoof

Vormgeving

Kevin Polfliet

Eindredactie

Annie Van Dessel
Eric Van Winghe
René Pattyn

Verantwoordelijke uitgever

Annie Van Dessel
Voorzitter
Tisseltsesteenweg 92
B-2830 Willebroek

Redactieadres

Molenweg 24
B-2830 Willebroek
vaertlinck@telenet.be
www.vaertlinck.be

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten of beeldmateriaal kan slechts gebeuren mits schriftelijke toelating van de auteur en vermelding van het tijdschrift Vaertlinck Contact, jaargang en nummer. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Voorwoord

Hora ruit, tempus fluit. Het uur snelt heen, de tijd vloeit weg. Terwijl we dit schrijven is het jaar alweer bijna half voorbij. De tijd vliegt! En de tijd is vluchtig, zo kunnen we ook in deze editie van Vaertlinck Contact alweer vaststellen.

Oude beelden en archiefstukken, maar ook roerend en onroerend erfgoed doen telkens weer mijmeren over hoogte- en dieptepunten uit onze geschiedenis. Over de belevenissen en beproevingen van onze voorouders: mensen als de familie Bernaerts, wiens hoeve getuigt van het harde boerenleven, of Victor Van Hoof, die verderop in dit nummer getuigt over grote en kleine momenten uit de Tweede Wereldoorlog, die hij van dichtbij meemaakte.

Het zijn deze grote en kleine verhalen die heemkunde de moeite waard maken, samen met de soms grappige, soms opmerkelijk en soms trieste ontdekkingen die je kan doen in allerlei archieven: van in Willebroek gespeelde voetbalinterlands tot pestdoden in Blaasveld, tot de historische stoet die naar aanleiding van 100 jaar België door de Willebroekse straten trok.

Met deze en andere onderwerpen, hopen we u weer wat boeiende zomerlectuur te hebben bezorgd. Veel leesplezier!

De redactie

Inhoud

<i>De Heivelden</i>	2
<i>Wielenkoersen in Willebroek</i>	6
<i>Uit de archieven: interland VS-Turkije</i>	7
<i>Vroeger en nu</i>	8
<i>Blaasveld, ooit baronie en zelfstandige gemeente</i>	9
<i>111 jaar Koninklijke Willebroekse Turnvereniging</i>	10
<i>Oorlogsherinneringen van Victor Van Hoof (deel 2)</i>	14
<i>De Slag bij Dunbar: een historisch raadsel opgelost</i>	20
<i>Uit de archieven: 100 jaar België</i>	22
<i>Beelden uit de oude doos</i>	24
<i>Medelingen</i>	25
<i>Vraag om inlichtingen</i>	25
<i>Advertenties</i>	26

“De Heivelden”, Heihoek 3, Blaasveld: van lemen huisje tot langgevelhoeve

Op zes februari 1773 kochten Jacobus De Cock en Petronilla Van Campenhout “staende houwelijk” van Antonius Steemans en Maria Boelpaep “gehuyschen te Blaasveld een stuk land verleden voor notaris P. De Mol te Tisselt. Dit volgens akte van notaris J. B. De Keersmaecker te Mechelen op 15 juni 1831. De oorspronkelijke akte van notaris De Mol is spijtig niet meer beschikbaar.

De verkopers Steemans – Boelpaep waren beiden afkomstig van Blaasveld. Hij stierf waarschijnlijk te Blaasveld op 18 juli 1778. Zij kwam ter wereld op 14 november 1715 als tweede van de zes kinderen van Jan Boelpaep x Anna Beldens. Ze stierf als weduwe op zeventigjarige leeftijd te Blaasveld op 20 januari 1786. Hun huwelijk was te Blaasveld ingezegend op 27 oktober 1737. Haar vader Jan waarschijnlijk geboren te Blaasveld op 10 mei 1682 als zoon van Antonius x Blaasveld 24 mei 1670 met Gu(e)ns Anna, stierf te Blaasveld 13 mei 1749. Het koppel Boelpaep – Beldens was te Blaasveld gehuwd op 19 juni 1713. Alhoewel Anna Beldens uit een vrome kostersfamilie stamde was het niet altijd peis en vree in de familie. In 1722 was er een proces gerezen tussen haar zus Catharina Beldens die te Niel woonde en de andere kinderen van het gezin over het sterfhuis van hun overleden vader Jan Beldens koster te Blaasveld (geboren rond 1654, gestorven tussen 1720-22) gehuwd met Elisabeth De Bruyn (dochter van Guilliam x Elisabeth Eeckelaert, hun

grootmoeder). Anna zag het levenslicht te Blaasveld op 07 juni 1687 en wisselde het tijdelijke met het eeuwige ook te Blaasveld op 23 februari 1754.

Het hiervoren vermeld “perceel land, groot salvo justo vijftien roeden zes en veertig ellen , deelgemaekt hebbende van een grooter stuk, genaamd den bosch over de heyde, met het huysje, stal en schuer, alle in leem daer op staende, gestaen en gelegen onder de gemeynte van Blaasveld in de s’heere straet, aenpalende zuyd de zelve straet, west d’heer Dams, noord Jacobus De Boeck en oost de kinderen De Cock” was dus nu in bezit van Jacobus De Cock en Petronilla van Campenhout. Voordien hadden ze het al in gebruik. Vermits zij een stuk land kochten zonder vermelding van enige woonst erop is dus het lemen “huys en verdere gebouwen door hun daer op gebouwd en getimmerd geweest”. Op de kaart van Ferraris in 1777 was ter plekke nog geen spoor van een woning te bespeuren. Dit stuk land is gelegen op de scheiding tussen de parochie Blaasveld en Heffen en

vroeger tussen het hertogdom Brabant en het land van Mechelen. Jacobus De Cock, landbouwer, was geboren rond 1744 te Tisselt en overleed te Blaasveld op 22 januari 1809. Hij was te Heffen op 23 oktober 1770 gehuwd met Petronella Van Campenhout die op 17 januari 1747 gedoopt werd te Heindonk als dochter van Joannes x 1736 met Maria Alewaters. Na hun overlijden, hij op 22 januari 1809, zij als 68-jarige op 29 november 1815, beide te Blaasveld, kwam hun eigendom en dus ook het lemen huis met aanhorigheden toe aan hun zes van tien nog in leven zijnde kinderen als erfgenamen.

Bij notaris De Keersmaecker werd dan in 1831 op hogergenoemde datum door vijf van hen overgegaan tot de verkoop van hun deel in het stuk land met het lemen huisje aan hun zuster Petronella De Cock, aan wie ook één zesde toekwam. De koop ging door voor de som van 300 nederlandse gulden. Petronella te Blaasveld geboren 02 juni 1788, gehuwd te Blaasveld 22 juni 1816 met Joannes Franciscus Maes, ging het na de koop samen met haar man bewonen. Ze stierf te Blaasveld op 15 juni 1834. J. F. Maes was te Willebroek geboren op 31 maart 1791 als zoon van Joannes x Elisabeth Steemans die daar in het Dorp nr. 39 woonden. Ze hadden 6 kinderen. Na de dood van zijn vrouw Petronella hertrouwde hij rond 1836 met Elisabeth Van Baelen geboren Blaasveld 01 oktober 1792, dochter van Joannes en van Henrica De Maerschallck. Ze gingen later ook te Willebroek Dorp nr. 39 wonen. Naast landbouwer was hij ook gemeenteraadslid en later rentenier. Elisabeth gaf de geest te Willebroek op 30 oktober 1874, 82 jaar oud.

Vader Joannes Franciscus Maes en de voogden van zijn 3 nog minderjarige kinderen uit zijn eerste huwelijk wilden het huis te Blaasveld en nog een stuk land te Hombeek aan een van de gezamenlijke deelgenoten verkopen. Kort na de dood van moeder was dochter Maria Josepha Maes te Blaasveld overleden op 28 september van hetzelfde jaar. De verkoop was op 23 februari 1839 door de rechtbank van eerste aanleg te Mechelen toegestaan. Maar ook in de beste families treden er al eens wrijvingen op zeker als er geld aan te pas komt. De meerderjarige dochter Rosalia Maes gehuwd met Petrus Joannes Daer uit Heffen was het niet eens met de gang van zaken en bekwam op 27 februari van diezelfde rechtbank van eerste aanleg dat de verkoop onder de deelgenoten zou gebeuren gelijk een openbare verkoop met inmijning, opbod, zetten van verdieren en in twee zittingen. Notaris Jacobus Peeters te Willebroek werd aangesteld tot het opstellen der lastvoorwaarden voor de 2 kopen, wat hij deed op 20 maart daarna.

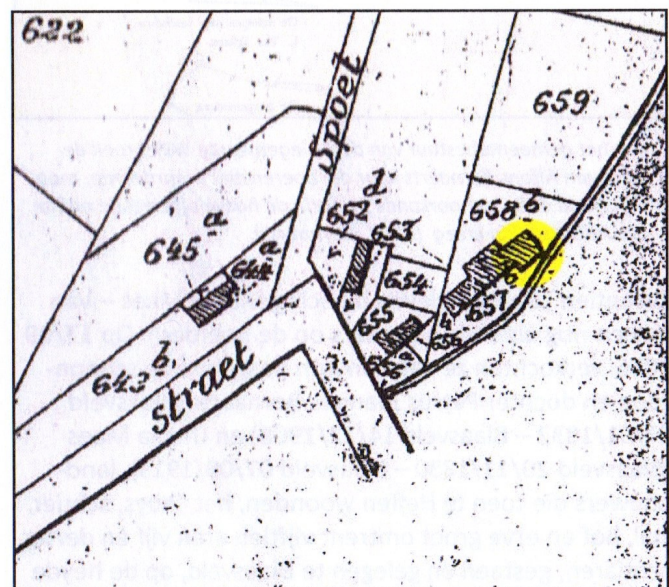
De eerste koop was "eene behuijsde hofstede met schuer en stal, hof en erve daer aen, groot circa vijftien aren vijf en dertig centiaren, gestaen en gelegen te Blaasveld, op de heijde, wijk B numbers 657 en 658, paelende primo de straet, ter tweedere d'heer Dams, ter derdere sieur Jacobus De Boeck en ter vierdere zijde de kinderen

Op de kaart van Ferraris van 1777 was op de huidige plaats (gele markering) nog geen woning te bespeuren (afb. L. Bernaerts).

De Cock". J. F. Maes was gebruiker. Die koop behoorde aan wijlen Petronella De Cock voor 1/6e uit hoofde van haar overleden ouders en de andere 5/6e aan haar en haar man door bovengenoemde aankoop. Haar deel ging over op haar vier levende kinderen maar ook op de overleden dochter Maria Josepha Maes, en die haar deel werd daarna ook vererfd. Een ingewikkelde berekening was het om te bepalen waarop vader Maes en elk van de vier nog levende kinderen recht hadden! De definitieve verkoop ging door te Hombeek in de herberg van Henricus De Laet "op het Bergskén" op 20 maart 1839. Het was vader en medeverkoper J. F. Maes die deze koop aanvaardde voor 1.510 fr in aanwezigheid van de vrede-rechter.

Intussen was het oorspronkelijke huisje vermoedelijk wel veranderd en uitgebreid. Dat leiden we af uit de Poppkaart van Blaasveld. De voorgevel aan de rechterkant van nummer 658 in de afbeelding heeft een L-vorm. De verbreding achteraan (in geel gemarkeerd) was de schuur. Dus nog geen langgevelhoeve.

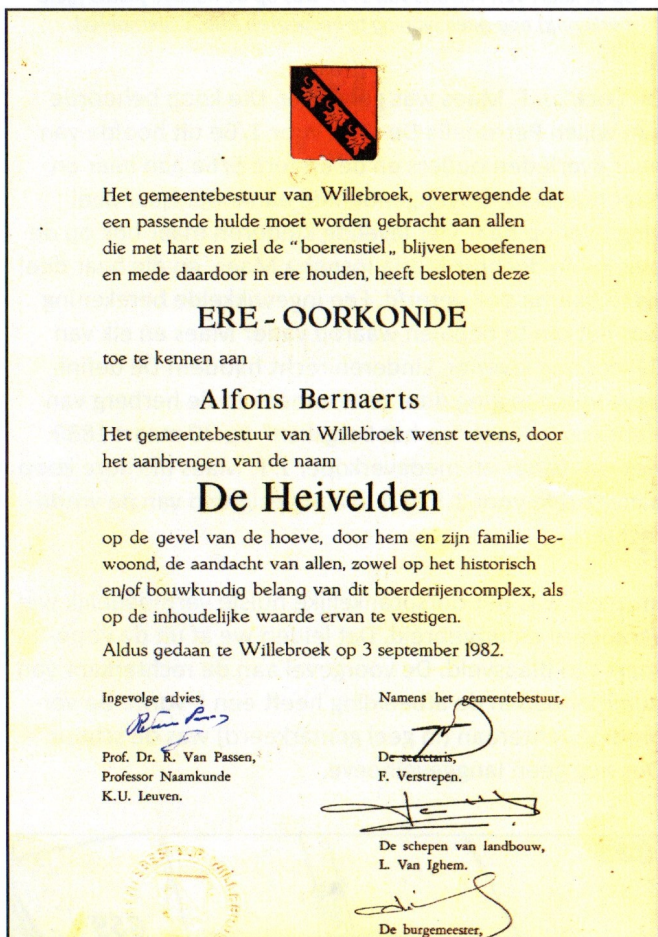

Popp-kaart met in geel aanduiding van de Heivelden. De gevel heeft hierop duidelijk nog een andere vorm (afb. L. Bernaerts).

In 1864 werden werkzaamheden uitgevoerd aan het huis, zoals blijkt uit de merktekens in dak en zijgevel. (afb. L. Bernaerts).

Dat het gemeentebestuur van de fusiegemeente Willebroek de inzet van Alfons Bernaerts voor de 'boerenstiel' waardeerde, mag blijken uit deze 'ere-oorkonde', waarin de hoeve officieel de naam 'De Heivelden' in kreeg (afb. L. Bernaerts).

Zeventien jaren verbleven de echtgenoten Maes – Van Baelen nog als volle eigenaars op de boerderij. Op 17/09 1856 verkochten ze dan aan hun pasgehuwde schoonzoon en dochter Petrus Joannes Bernaerts (Blaasveld 27/01/1832 – Blaasveld 14/12/1908) en Ursula Maes (Blaasveld 20/11/1830 – Blaasveld 07/09/1913), landbouwers die toen te Heffen woonden, het "huys, schuer, stal, hof en erve groot omtrent vijftien aren vijf en dertig centiaren, gestaan en gelegen te Blaasveld, op de heyde wijk B, nummeros zes honderd zeven en vijftig en zes honderd acht en vijftig" voor 2.000 fr en een hoofdelijke

lijfrente van 181 fr. Jacobus Bernaerts, zijn vader, ook landbouwer te Heffen stelde zich borg voor de lijfrente. Door dezelfde notaris lieten de echtelieden Maes – Van Baelen op 10 juni ervoor hun "meubele voorwerpen (geen goud nog zilver)" en op 01 juli erna "vrugten aldaer ten velde wassende" publiekelijk verkopen. P. J. Bernaerts was om zich als pasgehuwde goed te installeren in beide gevallen een belangrijke afnemer. Te bamis 1859 betaalde hij aan zijn schoonvader Maes 100 guldens brabant als voldoening van een jaar intrest voor de lijfrente. Vermoedelijk boerde hij goed want hij liet in 1864 uitgebreide werkzaamheden uitvoeren aan zijn huis. Dat blijkt uit de merktekens aangebracht in het dak en in de zijgevel. Uit veiligheid liet hij het gebouw verzekeren. Zijn hernieuwde polis "tegen brand en het vuer des hemels" bij de "Brusselsche Maetschappy" afgesloten door agent Thomas uit Willebroek op 19/09/1865 voor 10 jaren omschrijft wat betreft de gebouwen het volgende: "1o Vijf duizend franken op een huis met stal en schuer, staande te Blaesvelt, in de Leeststraat, gemaakt in steen, gedekt met pannen, palende opene erve, en bewoond door den verzekerde, die er zijn bedrijf van landbouwer uitoefent. A. Dry duizend vier honderd franken op een gebouw uitmakende huis en stal, palende het gebouw hierna vermeld. B. Zestien honderd franken op de schuur, palende het gebouw vermeld onder letter A. 2o ...".

Op 19/12/1873 kocht hij van de gezusters Mertens nog 16.000 papestenen, 1.000 blauwe en 6.000 bleke papestenen voor 286 fr. De hoeve werd goed onderhouden. In 1878 rekende Ign. De Smedt, schilder te Blaasveld, 14, 23 fr en in 1879 47, 70 fr voor materiaal en arbeidsloon (73 uren). Via metser Feremans van Heffen werd bij Alfred Roels – Verschuieren te Terhagen 6.000 klampsteen, 300 grote rode pannen en 500 gescheurde kerksteen besteld, samen voor 70, 10 fr. Van een lemen huisje was er al lang geen spoor meer!

P. Joannes was tevens gemeenteraadslid en later Voorzitter van het Armbestuur, nadien het Weldadigheidsbureau, te Blaasveld. In de Heihoek liet hij in 1901 de kapel van O.L. Vrouw van Gedurige Bijstand oprichten. Op ongeveer zeventigjarige leeftijd (hij 69, zij 71) vond het koppel Bernaerts – Maes het welletjes en verkavelden op 21/11/1901 thuis de roerende en onroerende goederen onder hun vier nog in leven zijnde kinderen. De "hofstede met erf en hof en aanhoorigheden, plaats Molenvelden wijk B nummers 657c en 658c des kadasters, groot vijftien aren vijf en dertig centiaren" werd o. a. toebedeeld aan zoon Jan Baptist Edmond Bernaerts (1865 – 1918) die enige dagen later op 27/11 huwde met Maria Josephina Lauwers (1873 – 1935) dochter van Bonifacius, maalder te Leest. Hij verbond er zich toe zijn ouders te laten inwonen en "hen te verschaffen de noodige levensbehoeften, benevens diensten en zorgen die een goed kind aan zijne ouders verplicht is te verleen, uitgezonderd de kosten van geneesheer en geneesmiddelen".

Het gezin bleef niet van tegenspoed gespaard. Edmond stierf op 17 augustus 1918 aan de gevolgen van de spaanse griep. Zelfs dr. Van Tricht uit Willebroek kon het niet voorkomen. Zijn weduwe hertrouwde op 22/02/1920 met Jaak Alfons Bernaerts, weduwnaar, broer van Edmond. Na het overlijden van Josephina in 1935 werd op 12/04/1937 overgegaan tot de kaveling tussen haar kinderen. Aan Petrus Franciscus Antonius Joannes Bernaerts, de oudste zoon, nog ongehuwd, werd o. a. toebedeeld "de hofstede met stallingen, schuur, erf, hof en verdere aanhoorigheden, gestaan en gelegen te Blaasveld ter plaatse 'Molenvelden' ten kadaster gekend wyk B, nummers 657/c, 658/c en 659, met eene totale grootte van zeven-en-veertig aren veertig centiare". Een goede maand later huwde hij met Ludovica Augustina Catharina Van de Vondel. Blijkbaar na een kaveling familietraditie. Na het overlijden van Jan, de laatste echte landbouwer op het bedrijf, in 1961 kwamen de vijf kinderen in volle eigendom van zijn goederen. Moeder Louisa had het vruchtgebruik. Samen met haar ongehuwde zoon Alfons Leo Bernaerts bleef ze op de boerderij, die de stiel in bijberoep in stand hield. Het gemeentebestuur waardeerde dat met een oorkonde. De hoeve kreeg nu de naam "De Heivelden" toebedeeld. Die naam werd op de zijgevel onder de andere merktekens aangebracht.

In 1995 verzaakte Louisa aan het vruchtgebruik. Nadien kwamen de kinderen tot een onderling akkoord. Alfons kwam zo in het bezit van "een hoeve met aanhoorigheden op en met grond gestaan en gelegen Heihoek, 3, ten kadaster gemeld Sectie B, nummer 657/D, met een oppervlakte van vijf are vijfenveertig centiare", een perceel weiland ten kadaster gemeld ter plaatse 'Molenvelden', Sectie B nummer 659, met een oppervlakte van twee-

endertig are vijfenveertig centiare" en "een perceel tuin ten kadaster gemeld ter plaatse 'Molenvelden', Sectie B nummer 658/D met een oppervlakte van negen are negentig centiare".

De hoevewoning liet Alfons renoveren. Het erf en voorhof werd opgesmukt. Gans de omgeving werd erdoor opgewaardeerd. Toch een groot nadeel. Door de aanleg van de ring rond Willebroek die na veel getouwtrek tussen verschillende drukkingsgroepen op de scheiding tussen huidig Willebroek en Mechelen werd aangelegd en dus vlak langs de boerderij passeert, is de straatverbinding richting Leest doorgeknipt. Ook is het gedaan met de rust in wat men "den heiligen hoek" noemde.

Zoals men op onderstaande foto kan merken is de boerderij in de loop der jaren tot een langgeveltype verbouwd. De oude schuur gans achteraan was in 1932 afgebrand en de nieuwe werd in het verlengde van het woonhuis heropgericht. De grens tussen Blaasveld (Willebroek) en Heffen (Mechelen) loopt juist voor de ingangspoort van de boerderij. Komt men van Blaasveld naar de hoeve, moet men eerst enkele meters over Heffen om op het blaasveldse erf te komen: een "specialleke"!

Alfons Bernaerts overleed in 2009. De andere kinderen waren gehuwd en woonden elders. Noodgedwongen werd de hoeve, die generaties in de familie was, verkocht. Meteen het einde van een echte boerderij, maar ook het einde van de familie Bernaerts in de Heihoek te Blaasveld!

Leon Bernaerts

WAAR ZIJN DE WIELERKOERSEN IN WILLEBROEK GEBLEVEN?

Het was zo wat een vast gegeven dat ieder jaar in Willebroek een 'beroepsrennerskoers' werd ingericht. Talrijk waren de deelnemers en nog talrijker het aantal toeschouwers en/of supporters, temeer omdat onze streek nog al wat gekende en beroemde renners kende, zoals ondermeer...

Jef Van Dam (foto G. Van Auwenis)

Raymond De Smedt (foto G. Van Auwenis)

Jan Adriaenssens (foto G. Van Auwenis)

Jan Van Gompel (foto G. Van Auwenis)

Gemeente WILLEBROEK
Aan de Bevolking,

Op **VRIJDAG, 9 APRIL** a. s.
heeft op het terrein van de Koninklijke
Willebroekse Sportvereniging (Appeldonk-
straat) de voetbalwedstrijd plaats:

TURKIJE -
VERENIGDE STATEN

Deze match geldt voor het Interna-
tionaal Militair Voetbalkampioenschap.

Voorafgaandelijk wordt, met medewer-
king van de Harmonie N. S. B., een
muzikale optocht gehouden.

Ter gelegenheid van deze enige gebeur-
tenis op voetbalgebied, wordt de bevolking
verzocht op die dag **HUN HUIZEN**
TE BEVLAGGEN.

Willebroek, 2 April 1954.

De Burgemeester,

J. VAN WINGHE.

Drukkerij **THOMAS**, Nieuwstraat, Willebroek.

Vroeger en nu

Een zicht op de Dorpsstraat in Blaasveld in de jaren 1920 en vandaag. Hoewel er heel wat gevels bijkwamen of verbouwd werden, bleef het straatbeeld zeer herkenbaar, met op de voorgrond (buiten beeld) de spoorlijn Mechelen-Sint-Niklaas en het café Prinsenhof en meer op de achtergrond de door groen omgeven Sint-Amanduskerk (afb. A. Van Dessel/GoogleMaps).

Mededelingen

Archief Vaertlinck

Centrum Jan Van Winghe, Capt. Trippstraat 33, 2830 Willebroek, lokaal 28. Elke tweede en vierde zaterdag van de maand van 09.00 tot 12.00 uur of op afspraak: rene.pattyn@telenet.be.

Agenda

Doorlopend

Tentoonstelling 'De Grote Oorlog' in Nationaal Gedenkteken van het Fort van Breendonk, elke dag van 9.30 tot 17.30 uur

Website

www.vaertlinck.be

www.facebook.com/vaertlinck

Meewerken

Heb je een vlotte pen of wil je op een andere manier een praktische of materiële bijdrage leveren aan onze werking, neem dan contact op met ons secretariaat: Molenweg 24, 2830 Willebroek, gsm 0477-266 537, rene.pattyn@telenet.be.

Vraag om inlichtingen

Paul Cools is op zoek naar alle gegevens en documenten betreffende **100-jarigen van Groot Willebroek**. Het gaat over volgende personen:

- VERBEECK Elisabeth: ° Breendonk 08/08/1889 - + Willebroek 19/02/1994. Zij was gehuwd met Moens Karel Lodewijk.
- DEWACHTER Celina: ° Breendonk 19/11/1907 - + Willebroek 08/12/2008. Zij was gehuwd met Van den Broeck Gustaaf.
- FORCEVILLE Petronella: ° Klein Willebroek 14/08/1899 - + Boom 05/09/2001. Zij was gehuwd met Van der Auwera Frans Louis Maria.
- DE RUYSSCHER Joanna: ° 1906 waar en wanneer? - + 2008 begraven op de begraafplaats in Tisselt. Waar en wanneer geboren?
- VERBRUGGEN Odile: ° Breendonk 20/09/1911 - + Willebroek 23/01/2015. Zij was gehuwd met Stevens Charel.
- VAN DEN PLAS Lea: ° Willebroek 02/06/1903 - + Berlaar 02/04/2005 in rusthuis Sint-Augustinus. ONGEHUWD.

Gevraagd:

Een foto van deze zes honderdjarigen, indien mogelijk doodsprentje en doodsbrief van de aange-trouwden. Deze documenten worden gekopieerd en daarna terugbezorgd aan de eigenaar.

Paul Cools, Vennestraat 2, 2830 Willebroek, tel. 03 289 36 10

De Koninklijke Willebroekse Turnvereniging: 111 jaar weldaad der turnsport

Op 2 januari 1905 werd, door de samensmelting van de toenmalige turnverenigingen "Kracht en Zwier" en "De Jonge Turners" de "Willebroekse Turnvereniging" opgericht. Daarbij werden, zoals vereist, de nodige verordeningen opgesteld, ook wel de "statuten" genoemd, dewelke nog steeds in ons bezit zijn. De kernspreuk van deze nieuw opgerichte club was "Eendracht – Macht". 110 jaar geleden waren ook reeds enkele doelstellingen in deze verordeningen opgenomen, met als voornaamste, "de weldaad der turnsport te verspreiden".

Wij hebben het hiervoor over WTV en onze KWTv. Enig woordje uitleg is hier misschien vereist. Waar komt de toegevoegde "K" oftewel "Koninklijke" vandaan? Als een vereniging minstens 50 jaar bestaat, kun je een aanvraag indienen om een Koninklijke vereniging (officieel 'Koninklijke Maatschappij') te worden. Daarvoor stuur je een brief naar de kabinetschef van Zijne Majesteit de Koning. De kabinetschef van de Koning vraagt aan de gouverneur van de betrokken provincie of uw vereniging het waardig is de titel van Koninklijke Maatschappij te krijgen. De provinciale administratie doet daarvoor het nodige administratieve werk. Als het onderzoek gunstig is, dan verleent de Koning de titel en stelt zijn kabinetschef het brevet op. Dus vanaf 1955 zijn wij gemachtigd om de "Koninklijke" vereniging te dragen.

Algemeen kan gezegd worden dat, vanaf het ontstaan van onze club, alles in het werk werd gesteld om door de jaren heen de snel evoluerende maatschappij bij te blijven en zich constant aan te passen. Belangrijke punten

die steeds centraal hebben gestaan en nog staan, zijn de turnsport en de vereniging in zijn geheel. Reeds in 1905 kon men vaststellen dat de nog zeer jonge turnkring zich onmiddellijk met het nodige enthousiasme stortte op het uitdragen van de turnsport. Op 18 augustus 1905 neemt zij deel aan de Bondsfeesten in Luik. Dit feest kwam bijna jaarlijks terug. Zo zijn er deelnames in Turnhout 1907, in Lier 1910 en in Gent 1912. In 1914 gaat men zelfs over tot het zelf inrichten van deze Bondsfeesten in Willebroek. Men kan hier zeggen dat de geest van onze stichters nu nog altijd voortleeft binnen de KWTv met een jaarlijks turngala.

Tussen 1914 en 1918 worden de activiteiten stopgezet wegens de Eerste Wereldoorlog en vinden we een eerste opgetekende activiteit terug van 23 tot 30 mei in 1920. Toen werd deelgenomen aan de 25ste Noordergouwfeesten in Antwerpen. In 1923 werd er hiervoor ook een verplaatsing gemaakt naar Borgerhout en in 1924 naar Boom.

De vereniging was toen blijkbaar ook te vinden voor samenwerking met verschillende verenigingen binnen Willebroek. Als voorbeelden kan men o.a. aanhalen dat voor de eerste maal op het 25^e verjaarsfeest van 15 december 1929 de medewerking teruggevonden werd met de "Fanfare Eendracht", een samenwerking die nog vele jaren stand zal houden. In 1930 was de medewerking aan een gemengd openluchtfest, ingericht door de Invalidenbond. Ook is er al zeer vroeg de deelname aan de jaarlijkse dodenherdenking der gesneuvelden waar te nemen. We zien dat een delegatie van onze vereniging aanwezig was op de plechtigheid, naar aanleiding van de onthulling van het "Gedenkteken der Gesneuvelde Soldaten" van de gemeente in 1930.

Op 24-08-1930 werd deelgenomen aan de Geschiedkundige en Folkloristische Stoet ter gelegenheid van het 100-jarig bestaan van België, waarbij een uitbeelding gemaakt werd van de "Inhuldiging van een plattelandsburgemeester anno 1830". In 1935 kan men lezen dat onze vereniging deel nam aan de alom gekende carnavalstoet met de afdeling juffers als "Sneeuwmannen" en de leden als "De klabbetters van 1860". Volgens Van Daele betekent klabetteren, luid babbelen. Zijn er soms binnen de KWTV nog mensen die hieraan voldoen? In 1936 gingen hier van de WTV de "Lilliputters op stap", waren er de "Beierse Hoppfeesten" en "Willebroek Vol Gaz"

Aan de opleiding van het trainerskorps werd tachtig jaar geleden reeds de nodige aandacht besteed. Elk jaar komt steevast terug dat een aantal leden en leiding met de nodige ereplaatsen een voortrunderdiploma of dergelijke hadden behaald.

Qua locatie vindt men terug dat men in 1931 verhuisde naar een lokaal in de Dr. Persoonslaan. Een oude brouwerij op de plaats waar later "Den Dave" gevestigd was. Deze ruimte werd bereidwillig afgestaan door ene Heer Van den Bogaert. Om dan in 1936 te verhuizen naar de feestzaal "Palace". Dit was één van de drie in Willebroek zijnde cinema's. Palace situeerde zich in de Nieuwstraat, waar nu de Belfius bank is. In 1945 kan men de hereniging van het verenigingsleven optekenen in de turnzaal van de "Gemeentelijke Jongensschool" aan het A. v. Landeghemplein. Wij zijn dus al 70 jaar aanwezig in deze school. Er mag zeker en vast vermeld worden dat wij continu met de verschillende directies een zeer goede samenwerking hebben gekend en nog steeds kennen.

In 1940 werden de activiteiten van de vereniging stopgezet wegens de Tweede Wereldoorlog. Er werden immers verschillende leidingen en het merendeel van de leden gemobiliseerd. Om deze reden vinden we niets terug van administratie. De oefenstunden van de jeugdafdelingen werden niet stopgezet

In 1944 is er op 14 september terug een eerste bestuursvergadering welke tot doel had de werking van de WTV

te hervatten. Omdat er een gebrek was aan een degelijk oefenlokaal werd een aanvraag gedaan aan het Ministerie van het Openbaar Onderwijs om te mogen beschikken over de het gebruik van de turnzaal van de Rijksmiddelbare school, en een tweede aanvraag werd gedaan voor de Gemeentelijke turnzaal der meisjesschool. Zoals hiervoor aangehaald werden de oefenstunden niet in één van deze twee zalen hervat. Een eerste algemene vergadering werd na de oorlog gehouden op 08 oktober 1944.

Vanaf begin 1946 was er een zeer grote activiteit te bespeuren om onze vereniging terug tot bloei te brengen. Dat dit een zeer groot succes was blijkt duidelijk uit de veelvuldige activiteiten gedurende de volgende jaren en decennia.

Als meest opmerkelijke deelnames noteren we:

- 1° Gymnastrada te Rotterdam van 15 tot 19 juli 1953 door een Belgische ploeg welke getraind werd door Albertine Moens.
- In 1957 deelname aan de Gymnastrada in Zagreb.
- 1961, 3° Gymnastrada in Stuttgart met deelname van 15 leden van de KWTV
- Internationale wedstrijd-Arnheim.
- Deelname aan de Olympische spelen in Londen met een damesploeg waarvan Albertine Moens en Hilda de Maeyer deel uitmaakten (1948).
- 14 daagse rondreis/wedstrijd in Zweden en Denemarken met prachtige ereplaatsen en waar ook een jurylid van onze vereniging fungeerde.
- Verschillende jaren werd deelgenomen te Antwerpen in het Nachtegalepark aan gouwfeesten, atletiekwedstrijden, jaarlijkse opening van het Nachtegalepark e.d.

Als één van de grootste naoorlogse "wapenfeiten" van de KWTV kan de volgende wedstrijd aangehaald worden. De "Beker Daniël Dons": deze waardevolle beker is nog altijd in ons bezit. Voorwaarden waren: Verplichte deelname door een ploeg van 16 turners en 16 turnsters. Om deze beker te mogen behouden moest deze wedstrijd 3 maal na elkaar gewonnen worden. Pittig detail, het moest 3 maal om dezelfde ploeg gaan. De proeven

waren voor de turnsters: balk, barre, sprong, vrije reeks, bondsreeks, en een les lichamelijke opvoeding. Voor de turners; barre, rek, sprong, paard met bogen, vrije reeks, bondsreeks, les lichamelijke opvoeding. De wedstrijden gingen door op: 23 juni 1951, 24 mei 1953, 26 juni 1955. Opgelegde oefenstof en dus verplicht uit te voeren oefeningen op Bondsfeesten en voor Turnbrevetten waren ettelijke jaren van Albertine Van Roy en haar man Benoit Moens. Onze toenmalige leiding liet zich ook niet onbetuigd en zorgde ook voor de realisatie en de samenstelling van een aantal Bondsreeksen.

Zomerfeest of turngala's die door onze vereniging werden gegeven vonden door de jaren heen op verschillende locaties plaats zoals op de markt van Willebroek, op de speelplaats van de toenmalige gemeentelijke jongensschool, op het speelflein "de Wip" of als men moest vluchten voor regen en wind in de turnzaal zelf of in de "Piepel".

Dat de KWTV wenst mee te werken aan de uitbouw van de sport in het algemeen en alleszins de turnsport, kunnen we eveneens zeer goed aantonen. Op gemeentelijk vlak zetelt onze vereniging via een afvaardiging niet alleen in de algemene vergadering van de gemeentelijke sportraad maar ook in het dagelijks bestuur sinds de oprichting in 1971. Geruime tijd treft men zelfs een afgevaardigde van onze club in de "vzw Sport en Ontspanning". Op die manier was ook onze KWTV aanwezig bij de oprichting van de Vlaamse Turnliga in 1977 nu

overgegaan in de Gymnastiekfederatie Vlaanderen. Geeft dit geen blijk van het feit dat onze vereniging vooruit wil, zijn stem laat gelden en wil meetellen in diverse overlegorganen.

Na 40 jaar gebruik te hebben gemaakt van de turnzaal naast het "Willebroekse bad" mogen wij in 1984 tezamen met de leerlingen van de Gemeentelijke Jongensschool de splinternieuwe turnzaal in gebruik nemen, een zaal die wij tot op heden nog steeds gebruiken en waarbij onze vereniging aangezocht werd om van in het begin aan de ontwikkeling mee te werken.

Tijdens de periode 1965-1985 worden de jaarlijkse "Winterfeesten" gehouden in de "Gemeentelijke feestzaal". Maar door het succes van de vereniging wordt deze al gauw veel te klein. Op 05 december 1981 mag en kan de vereniging voor de eerste maal haar jaarlijks Winterfeest houden in de sporthal "De Schalk".

Dat de vereniging door de gemeente werd (en nog steeds wordt) gewaardeerd komt tot uiting door middel van diverse eervolle vermeldingen en zelfs eerste plaatsen tijdens de jaarlijkse uitreiking van de "Prijzen voor sportverdienste".

Bestuursfunctie en trainingswissels zijn zoals altijd legio. Door de vriendschappelijke en hechte banden die er tot de dag van vandaag nog bestaan, is de KWTV er steeds in geslaagd om de leiding van de verschillende afdelingen

te kunnen geven in de handen van eigen kweek. Het is niet veel verenigingen gegeven om de jeugd bij zich te houden, en ze te laten doorgroeien van gymnast naar assistent, leiding en zelfs bestuurslid.

Begin 1998 zijn er verschillende leden van de raad van bestuur die na een jarenlange en trouwe dienst binnen de vereniging hun taak wensen over te dragen aan de "jeugd". Over deze vrijwillige neerlegging van een aantal taken en de invulling hiervan voor de toekomst werden ettelijke besprekingen gehouden. Na lang en rijp beraad valt de nieuwe raad van bestuur in zijn plooiën en ziet er ongeveer uit zoals die nu bestaat. Tijdens de algemene vergadering van 13 maart 1998 gaat de nieuwe ploeg van start die nu nog steeds verder werkt met dezelfde ideologieën als de afscheidnemende "oude rotten", die voor hun verdiensten tot "erelid" werden bekroond. Men is niet blijven stilzitten. In de hedendaagse sportwereld is

ook het moderne management geïnfiltreerd. Om gelijke tred te houden werd in het nieuwe millennium gewerkt aan een beleidsplan en het behalen van een kwaliteitlabel voor de KWTV. Dit resulteerde in het "IK Gym label" of nu het "Q4Gym" label dat we sinds 2003 in het vaandel mogen dragen en waaraan iedereen meewerkt die ook maar iets met de werking van de club te maken heeft.

Om de woorden van een voormalig voorzitter te citeren kan men de dag van vandaag nog altijd de stelling handhaven: " De toekomst van de KWTV is verzekerd, want bestuur en leiding bestaat uit een jonge en homogene ploeg die kan werken met een bloeiende vereniging. Het verleden leeft in ons, het heden stelt hoop in de KWTV en de toekomst straalt voor de KWTV."

René Pattyn

Een mooie herinnering aan de 'soldatentijd' in 1945. Victor Van Hoof staat centraal links op de foto, voor de bloemenmand (afb. M. Van Hoof)

De Oorlogsherinneringen van Victor Van Hoof, de laatste "garde" van Leest (deel 2)

Vervolg van het artikel uit de eerste editie van de de jaargang (januari-februari-maart 2016).

De Schele Duitser

In juni 1943 werd er in de Tiendeschuurstraat aan de hoeve Scheers, een Engelse Halifax-bommenwerper neergeschoten. Al de inzittenden werden hierbij gedood. Het vliegtuig, een viermotor, lag in stukken uiteengespat. De stuurkabine lag tussen de hoeve Scheers en de woning van Em. Geets, een eind in het veld. Zoals zovele souvenirjagers ging ook ik om wat vijsjes en onderdelen. Terwijl ik op handen en voeten in die kabine bezig was wat los te prutsen werd ik toegebruld in het Duits. Ik moest de kabine verlaten met mijn handen boven het hoofd en mij als laatste man in de rij zetten bij andere souvenirzoekers. Die Duitser, ik zal zijn kop nooit vergeten, hij zag opvallend scheel, begon iedereen af te tasten en bij elk voorwerp dat hij uit de mensen hun zakken haalde, kregen die een ferme stamp of slag in hun gezicht. Ik dacht al aan mijn volle zakken en hoeveel

slag ik wel zou krijgen, doch terwijl hij bezig was slaagde ik erin om de meeste voorwerpen ongezien uit mijn zakken te halen en op de grond te laten vallen.

Toen het mijn beurt was had ik nog slechts enkele kleine stukjes in mijn zakken en ik kwam er vanaf met een slag in mijn gezicht. Doch toen ik wegging werd ik als laatste brutaal teruggeroepen en moest al de voorwerpen die hij uit de zakken gehaald had oprapen en terug in het vliegtuig gooien. Nadat dit gedaan was kreeg ik zo'n slag in mijn rug van de kolf van zijn geweer dat ik minutenlang zonder adem zat.

Ik heb die schele eens goed bekeken en zijn gezicht in mijn geheugen geprent maar ik heb hem later noch in Duitsland, noch in enig krijgsgevangenkamp aangetroffen.

Ontspanning

Vermaak bestond in hoofdzaak op zondag naar de cinema, soms tweemaal, van 5 tot 8 naar de ene en van 8 tot 10u30 naar een andere en altijd te Willebroek.

Wat later kwamen dan de bals op en mocht er terug bal gegeven worden. Bier was nog slechter dan het huidige tafelbier, gekleurd water, doch in de meeste café's konden de klanten bier krijgen van onder den toog... Dat was iets beter, was zozegzegd smokkelbier, doch zijn geld niet waard. De bals floreerden, alle zondagen volle bak. Wij gingen te voet naar Leest (dorp), Blaasveld, meestal in groep en wegens de totale verduistering was dit zeer plezant.

Op de bals werd er soms ook controle gedaan door de Gestapo, alle uitgangen werden afgezet en één voor één naar buiten. Identiteitscontrole. Degene die niet in regel was, of die op hun lijsten voorkwam, werd apart gezet, streng bewaakt en meegenomen.

Het Arsenaal gebombardeerd

Vele malen was het ook alarm op de Leuvensesteenweg dit tot vreugde van de mannen van het Arsenaal, die liepen dan weg van hun werk tot op de vaart en dienden een tijd niet te werken. Wij bleven op ons werk. In het Arsenaal stond Duits afweergeschut en telkens er vliegtuigen overkwamen werd er vandaar op geschoten. Tot bij een bombardement het afweergeschut met toren en al naar beneden donderde. De Leuvensesteenweg werd zwaar geteisterd, vele doden en haast alle huizen getroffen.

De Wapenfabrieken van Herstal

In 1944, ik was pas enkele weken 18 geworden, kreeg ik van de Werbestelle de oproep om mij 's woensdags te Mechelen in de Leopoldstraat aan te bieden. Ik werd er door een Duitse dokter gekeurd en de vrijdag daarop reeds diende ik mij aan te bieden in de FN fabrieken van Herstal bij Luik in die tijd Deutse Waffen und Munitionsfabrieken genoemd.

Inderhaast een valies gekocht, het was een rieten dat herinner ik mij nog, en die vrijdag vanuit station Mechelen afreis richting Luik. Een speciale trein met werkvolk, mannen en vrouwen, die in Duitsland tewerkgesteld waren. De trein stopte enkel te Leuven en dan te Luik, Guillemin statie. Met nog een zestal personen stapte ik uit en we werden al dadelijk gecontroleerd door Feldgendarmen. Nazicht papieren, bestemming Waffenfabrieken? Geen probleem, we mochten door. Dan met de tram naar Herstal en ons aanmelden in de fabriek. We werden onthaald door iemand die goed Nederlands sprak. Eten konden we in de fabriek, logies was er in een leegstaande school op een tiental minuten gaans, maar uit zijn verdere uitleg konden we opmaken dat we eerder in een gevangenis dan in een fabriek terechtgekomen waren.

En of dit waar was. Controles overall en op alle momenten van de dag, meestal op de onverwachtste, schutsels tussen de werkbanken. In de fabriek fabriceerde men wapens en munitie en dat was te merken. Bij het verlaten van de gebouwen werd men van boven tot onder

afgetast en dienden we speciale apparatuur te passeren die ontworpen was om zelfs het allerkleinste vijsje te detecteren. Ik werd in een ploeg ingedeeld, kreeg een werkbank en een plan van een door mij te maken stuk, doch ik had geen vakschool gelopen en kon geen plan lezen.

Mijn identiteitskaart gaf als beroep mecanieker aan en dat verwarden ze met paswerker. De eerste dag diende ik ook in het magazijn mijn persoonlijk gereedschap af te halen, een stel vijlen, een hamer en allerlei fijn meetgereedschap. Hier had ik al een eerste nare ervaring. Nietsvermoedend stapte ik de openstaande deur van het magazijn binnen, flater! Ik had mij moeten wenden tot de balie ernaast. De Duitse magazijnier kwam brullend op me af en gaf me zo'n doodsschop dat ik metersver door de lucht gekatapulteerd werd. Gelukkig kreeg ik voor dat plan hulp van een Limburgse collega en zo kon ik mij wat bezig houden, maar mijn rendabiliteit lag de gehele periode die ik daar verbleef spectaculair laag. De dagen duurden daar oneindig lang en vaak trachtte ik naar het luchtalarm.

Wanneer dit afging liet men vallen wat viel en vluchtte iedereen naar de schuilkelders tot einde alarm. Soms vijf zesmaal per dag. Daar werden wij met Duitse discipline ingedreven, opeengepakt als haringen, maar ik was wat blij enkele minuten van mijn plan weg te zijn. Bommen heb ik er nooit weten vallen.

Het eten was op zijn Duits,'s middags soep met worst en soms al wat groenten in en meestal een beetje aardappelen met choucroute of ook zure witte koolsoep en zwart brood, maar steeds veel te weinig. Gelukkig had ik van thuis wat mee om aan te vullen, anders was het honger lijden. Na de werkuren waren we vrij en dan wandelden we wat door Herstal en omgeving of we namen de tram naar Luik. Na daar een tiental dagen te hebben "gewerkt" kreeg ik er genoeg van. In mijn logement prepareerde ik een speciale sigaret : een weinig tabak en veel zout. Toen ik die de volgende morgen opstak en een paar maal inhaleerde, werd ik draaierig en viel flauw. Men bracht mij naar de infirmerie en daar schreef de Duitse arts me acht dagen rust voor. Ik was in de hoogste hemel, vlug naar het logement, alles inpakken en wegwezen met de vaste overtuiging nooit meer terug te komen. Tegen niemand iets gezegd van mijn voornemen, want wie kon je vertrouwen? Met de tram naar het station, de onvermijdelijke controle, alles uitladen voor de feldgendarmerie, grondige fouillering en de trein op naar Brussel. Op die trein idem dito, reiskoffier uitladen, aftasten... Toen de trein Leuven naderde werd de stad geteisterd door een hevig bombardement. Ik ben het station uitgevlucht en heb de tram genomen over Brussel, richting Mechelen.

Tussen Leuven en Brussel, in volle veld, werd de tram tot staan gebracht door Gestapo en Feldgendarmen voor een nieuwe controle. Zelfde stramien : afgetast worden

Van 4 september tot 17 oktober 1944, periode gekend als "Breendonk II" werden in het Fort van Breendonk incivieken en collaborateurs opgesloten. Victor Van Hoof is er enkele dagen bewaker (afb. Breendonk Memorial).

en valies uitladen. Enkele passagiers werden apart genomen en moesten onder strenge bewaking achterblijven. Vanuit Brussel per trein tot voorbij het station van Vilvoorde, dat ook gebombardeerd was, trein op naar Mechelen en van daar te voet naar Leest. Niet slecht voor een zieke.

Thuis gekomen heb ik intens genoten van mijn acht dagen en toen die om waren kreeg ik een dreigbrief van Luik dat ik terug moest komen werken. Een inschikkelijke Duitse dokter in de Stassartstraat te Mechelen gaf me nog acht dagen bij, toen ik klaagde over steeds terugkerende draaienissen, maar geen haar op mijn hoofd had ook maar enige intentie om terug te keren.

Ondergedoken

Toen ben ik ondergedoken. Landbouwer Henri Van Den Heuvel uit de Hertstraat, de latere schepene van de "Blekken", stak zijn nek uit en bood me onderdak. Op zijn hooizolder richtte ik mijn logement in, in het hooi had ik een gang gemaakt om er in geval van nood diep in weg te kruipen. Hier heb ik vertoefd tot en met de bevrijding op 3 september 1944. Mijn moeder bezorgde mij eten en soms ook moeder Van den Heuvel.

Tijdens de dag sleet ik de tijd met boeken lezen en 's nachts wandelde ik het Hertsveld op of ging al eens slapen bij mijn vriend Jan Baetens, waar ik zonder het medeweten van zijn ouders langs een zoldervenstertje binnensloop. Doch voor het licht werd moest ik terug zijn op mijn hooizolder. Avontuurlijk was dat wel maar ook vaak angstaanjagend en ik was steeds op mijn hoede. Elke auto die men hoorde kon van de Gestapo zijn, elke vreemde persoon werd gewantwoord.

Na enkele weken sloeg de verveling toe en nam ik meer en meer risico's. Overdag liep ik soms de velden en het Zuurbos in en durfde ik al eens naar huis te gaan. Daar groef ik van in het ovenhuis een onderaardse gang die uitliep achter de haag van onze tuin en uitkwam in

de aanpalende gracht. Vele malen heb ik die vluchtweg ingeoeffend, gelukkig heb ik hem nooit hoeven gebruiken. Nadien heb ik pas beseft hoeveel risico en gevaar Henri Van den Heuvel gelopen heeft door mij onderdak te bezorgen. Ik ben hem er altijd zeer dankbaar voor gebleven. Intussen kropen de dagen voorbij en de geallieerden naderden. Ik sliep nog steeds op mijn hooizolder en sporadisch bij Jan Baetens. Daar was ik toen ik op een nacht begin september op de Juniorslaan in de richting Leest-dorp een tamelijk grote groep Duitsers met door paarden getrokken wagens, zag voorbijtrekken. Heel stil en zonder orde trokken ze af.

De dag nadien, op een zondag, ik keek toe vanuit het Zuurbos, zag ik zenuwachtige Duitsers in de "Heilige Hoek", ze waren bezig paarden op te eisen voor hun terugtocht. 's Anderendaags 's morgens was het zover! Onbeschrijfelijke vreugde! De Engelsen waren er. De Blaasveldstraat stak vol met oprukkende Engelse soldaten, camions vol met lachende, sigaretten en chocola uitdelende soldaten. Men kan zich voorstellen welke opluchting de bevrijding bracht en hoe geestdriftig we onze bevrijders hebben onthaald. Schrik, honger en alle miserie waren vergeten.

Het Fort van Breendonk

Met mijn vriend Jan Baetens stapte ik naar Willebroek, we gingen ons melden in het Fort van Breendonk om de aangehouden "zwarten" te bewaken. Ook tientallen Duitse krijgsgevangenen werden daar binnengebracht en opgesloten. Nu moesten wij hun fouilleren. Alles wat ze niet in gevangenschap nodig hadden werd hun afgenomen. Wat een contrast: kruiperige onderdanigheid was in de plaats gekomen van hun vroegere arrogantie.

Ik herinner me nog die Duitse officier die zich enkel door een andere officier wilde laten ontwapenen en aftasten. Dat gebeurde ook, een Belgische officier nam de egards waar, maar 's nachts alleen in zijn cel kreeg hij een speciale behandeling en schoot er van zijn waardigheid niet veel meer over. De collaborateurs die werden aangevoerd kregen ook een speciale behandeling, zij werden vooraan de straat afgezet en moesten tussen een driedubbele haag losgelaten gepeupel lopen. Hierbij werden ze geslagen, gestampt, beschimpt, met de haren getrokken...ze haasten zich naar de min of meer veilige gang van het fort... Daar werden ze opgesloten in de kamers van de vroegere kampbewoners. Tijdens de dag werden ze met allerlei karweien belast en ook bij nacht werden ze niet gespaard, althans die eerste dagen niet.

Na enkele dagen werden wij belast met het bewaken van de zennebrug te Leest. We hadden ons wachtlokaal op het gemeentehuis. Bewapend met een geweer, een tricolore band om onze arm en een Duitse gordel om het lichaam waaraan een koppel Duitse handgranaten, zo deden we in ploegen van twee dienst op de brug. Alle vreemdelingen werden gecontroleerd en door onze

ploeg werden twee in burger geklede Duitsers aangehouden en aan de Engelsen uitgeleverd. Voedsel werd bereid in Willebroek en per vrachtwagen aangevoerd, het was goed en overvloedig. Na enkele weken werd alles stilaan normaal en de meesten gingen terug aan het werk. Ik kon mijn oude job weer opnemen in de garage bij De Baere, doch het werk aldaar bestond hoofdzakelijk uit puin ruimen, wat mij minder beviel. Ik besloot nog even de kat uit de boom te kijken.

Soldaat Oorlogsvrijwilliger Van Hoof

Ik vernam dat ze oorlogsvrijwilligers vroegen en ik heb me gemeld in Antwerpen. Dat was op 23 oktober 1944, op de Rubenslei nr. 22. Toen ik daar volledig uitgekled in een hokje stond te wachten sloeg er in de onmiddellijke omgeving een bom in. Kalk viel van muren en plafond, doch de keuring ging ongestoord verder. Ik werd goedgekeurd en opgeroepen naar de Panquinkazerne te Tervuren. Na een zestal weken tamelijk zware opleiding werd ik Soldaat Oorlogsvrijwilliger Van Hoof Victor bij het 8ste bataljon fuseliers 3de compagnie met stamnummer F8/479 en met specialisatie chauffeur motocyclist. Volledig uitgerust met Engels materiaal, de platte Engelse helm inclusief. Te Joli-bois, bij Waterloo, werden we ondergebracht in een danszaal en stonden in voor de bewaking van Engelse benzine- en munitiedepots, die talrijk verspreid lagen in de weiden rond de Leeuw van Waterloo.

Ook te Bosvoorde, aan de paardenrenbaan, had ik munitie te bewaken en te Koningslo Vilvoorde stonden we in voor de bewaking van een groot Duits krijgsgevangenenkamp, dit samen met de Engelsen. Het kamp bevond zich op een open veld en was omringd door hoge wachttorens. De gevangenen sliepen in tenten, ik heb altijd gehoord dat er zo'n 110.000 bij elkaar zaten. Wehrmachtsoldaten, SS-ers, Vlaamse SS-ers, Zeemacht, alles zat er door elkaar. Sommige Vlaamse SS-ers lachten ons uit en verweten ons voor "Bleukens". Wij maakten ons beklag daarover bij onze officieren die dat doorspeelden aan hun Engelse collegas maar die begrepen niets van onze situatie en zij traden niet op, voor hen waren alle gevangenen Duitsers. Voor de afzondering en de ondervraging van de SS-ers moesten speciale eenheden komen. Wel was er een detensionbarak, waar de meest arrogante en weerspannige elementen werden in ondergebracht. Die werden daar door Engelse MP's aan een speciale training onderworpen, een training die niet onderdeed voor wat zij destijds met velen van ons hadden gedaan. Hier bleven we tot april 1945 en dan de trein op naar Duitsland.

Duitsland

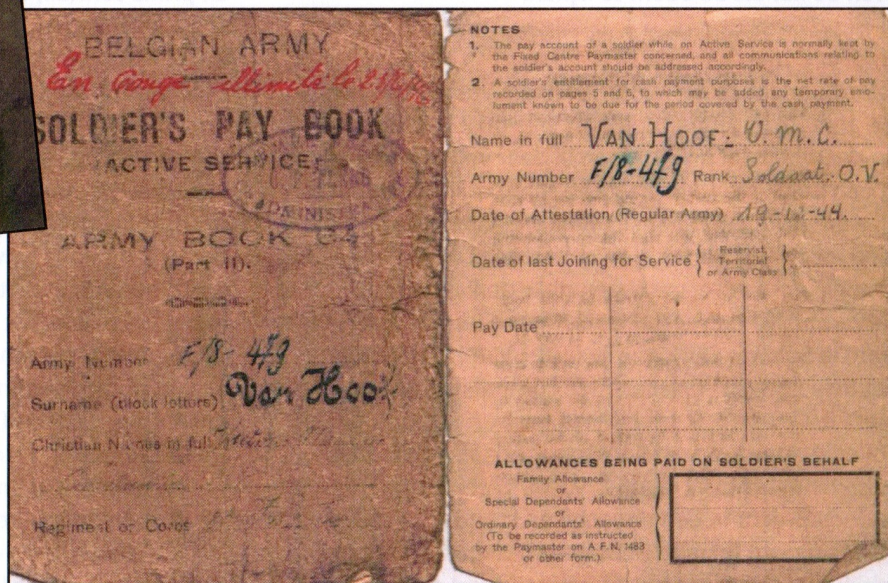
Via Antwerpen, Turnhout de Hollandse grens over tot Hengelo. In Holland werd onze trein letterlijk door de bevolking bestormd. Honderden mannen, vrouwen en kinderen liepen met onze trein mee, bedelend om eten. Wat wij konden missen werd uit de wagons gegoooid : conserven, sigaretten, chocolade... Dit waren toestan-

den die wij in België met de bevrijding niet hadden ervaren, hier werd nog echt honger geleden. In Hengelo stapten we over op vrachtwagens, de grens over tot in Mofrika en in Wezel de Rijn over op een pontonbrug die door de Engelsen was aangelegd. Over Osnabruck, Diepholz tot Freistatt waar we werden ondergebracht in een oud-mannengesticht. Elk van ons kreeg een apart kamertje, prachtig ingericht met een goed bed en prima sanitair, een verademing na onze tenten en strozakken.

Hier werden we belast met de bewaking van een groot depot van de Rasc, dat waren frontrantsoenen, sigaretten en kleding van het Engelse leger. Italiaanse krijgsgevangenen stonden tot onze beschikking voor het opknappen van allerlei karweien, doch die stalen zoals de raven. Die bestolen ons terwijl we er bij stonden, ongelooflijk wat die allemaal flikten, die waren ons in alles te slim af. In het begin was het hier voor ons zeer streng, niet ongewapend het cantonnement verlaten, nooit alleen buiten en "no fraternisation", absoluut geen contact, geen verbroedering met de Duitsers, op straf van krijgsraad. De eerste weken werd dat door ons zelfs niet overwogen, wij benaderden ze met de grootste terughoudendheid. De Duitsers zelf waren opmerkelijk beleefd, onderdanig, ja zelfs kruiperig, ze waren ook gelaten en angstig, gingen voor ons opzij en velen namen hun hoed of pet af als ze ons passeerden. De Engelse MP's waren zeer streng en onverbiddeijk zeker zolang de oorlog duurde. In Diepholz was een groot Pools kamp, waar die Polen door de Duitsers als slavenarbeiders waren ondergebracht. Nu waren ze vrij en men moet niet over veel verbeeldingskracht beschikken om zich te kunnen voorstellen hoe die zich gedroegen tegenover hun vroegere bazen. Stelen, plunderen, alles wat niet te heet of te zwaar was sleepten ze naar hun barakken. In Sulingen was een groot transitkamp opgericht, van hieruit werden vrijgekomen gevangenen en arbeiders naar hun respectievelijke landen gezonden. Alle mogelijke nationaliteiten zaten hier samen wachtend in barakken, op vervoer naar huis. Die uit het westen, Belgen, Hollanders, Fransen konden snel weg, maar Polen, Russen, Joeslaven moesten langer wachten en velen durfden zelfs niet meer terug. Onder deze mensen waren gevaarlijke sujetten, ze waren gewapend met weggegooide Duitse wapens en gingen 's nachts op rooftocht bij de Duitsers. Ze stalen en roofden alles wat in hun handen viel en namen het weinige dat de Duitsers nog hadden, af. In Sulingen verbleven ook veel "Zebra's", dat waren bevrijde gevangenen uit de kampen, velen uit Bergen-Belsen. Die waren nog gekleed in hun gestreepte pijama. Van hen vernamen we gruwelijke verhalen over hun verblijf in die kampen.

Bij de boeren in Freistatt waren veel vluchtelingen uit het Rijnland en de Roer ondergebracht en die konden nu ook naar huis, terug naar hun gebombardeerde steden. De Duitse bevolking moest om 10 uur van straat en wee-

degene die een minuut te laat was, die werd onbarmhartig opgepakt en tot de volgende ochtend opgesloten. Hierbij werden vele soldaten die over hun militaire kledij een burgerjas hadden getrokken, opgepakt en naar een krijgsgevangenkamp gevoerd. Hier letten we vooral op SS-ers, maar we hebben er nooit een kunnen pakken.

Ons werd dagelijks gewezen op de Duitse weerstand "Weerwolf" doch wij hebben hier nooit iets van gemerkt, de meeste Duitsers hadden hun nederlaag nog niet verteerd, waren nog te zeer ontgoocheld. Hun geloof in de führer was te groot geweest en nu bij het zicht van duizenden en duizenden ordeloze soldaten die zich hadden overgegeven en onder strenge bewaking naar achter werden gevoerd, moesten ze er zich wel bij neerleggen. De bevolking zelf leed honger en had gebrek aan alles. In de steden verbleven ze in overgebleven kelders. In de dorpen die overbevolkt waren van gevluchte stedelingen werd ook het voedsel schaars en zoals bij ons onder de bezetting, verkochten hier de boeren ook aan de meestbiedenden. Wij hadden een paradijselijk leven, niet werken, lekker eten, veel geld... Als ontspanning werden we 's avonds naar Bremen, Hannover of Sulingen gevoerd.

Naar een bierkelder of een filmvertoning en na de film steevast in de houding voor het "God save the King". Met mijn moto verkende ik de ganse omgeving en mijn vele verlofdagen bracht ik door in steden als Bremen, Hannover, Dusseldorf en Berlijn. Daar zag ik Russische soldaten fietsles krijgen, tot groot en ingetogen plezier

van de Duitsers. Komisch en onvergetelijk. Hier bestond ook een grote ruilhandel tussen soldaten van verschillende nationaliteiten. De Russen waren verzot op Amerikaanse sigaretten, terwijl de Amerikanen hiervoor polsuurwerken en vodka aannamen. Die uurwerken waren toch afkomstig van de Duitsers, de Russen was toegestaan alles wat hen bruikbaar was als oorlogsbuit mee te nemen. Ik heb Russen gezien met drie, vier horloges aan elke pols.

Kerstmis 1945 brachten we door bij de Amerikanen in Bremen. Nabij de Dom in de huidige Ratskeller was hun kantine ondergebracht. Onvergetelijke sfeer met bier, wijn a volonté, de vrouwen hadden echter nog geen toegang. Als we ons verplaatsten konden we overnachten in Amerikaanse of Engelse transitkampen en hun kantines hadden altijd voldoende stock aan sigaretten, zeep, tandpasta, enz. Betalen met Duitse marken en die hadden we genoeg. In het najaar van 1945 werd de omgang met de Duitsers lossler, krijgsgevangenen en ook burgers werden in de cantonnementen tewerkgesteld. De Duitse tewerkgestelden brachten allerlei voorwerpen mee om te ruilen tegen voedsel, ook smokkelaars doken op. Vooral sigaretten, bonen, koffie en nylonkousen waren zeer gegeerd maar ook dozen vlees en ander voedsel was in trek. De bevolking leed immers honger, meer dan ik ooit in België had gezien. De boeren werden door de stadsbevolking nog feller belegerd dan bij ons in het hongerjaar 1941. Maar stilaan werd alles min of meer normaal, de voorraad geraakte terug op gang, in de steden begon

men puin te ruimen en ieder toog aan het werk. Ook de omgang met burgers werd toegestaan, bals werden ingericht en vluchtelingen kwamen terug naar huis.

Na Freistatt kwamen we in een aantal kleinere plaatsen terecht tot we in het voorjaar 1946 naar Leese verhuisden. Een kleine provinciestad nabij Hannover. Hier werden we ondergebracht in een door Russische slavenarbeiders nieuw gebouwde fabriek. Grote betonnen bunkers, een verdieping ondergronds, een verdieping bovengronds, zwaar en kunstig gecamoefleerd met sparrerbomen, tot op de daken toe. Hier werden onderdelen gemaakt voor de beruchte V-bommen. Een aanzienlijk aantal lag nog klaar voor verzending, via een spoorweg die eveneens onzichtbaar was vanuit de lucht met hoogopschietende sparran, waarvan de kruinen hoog boven de sporen aan elkaar waren gebonden.

De geleerden die vroeger voor de nazi's hadden gewerkt, werkten verder, thans onder Engels gezag. De heren professoren, zoals ze door de Duitse werklieden werden genoemd, werden door Engelse officieren van de geheime dienst in burgervoertuigen gebracht en opgehaald. Wat zij daar uitrichtten gebeurde in de grootste geheimhouding. De gewone arbeiders werden bij het verlaten van de fabriek door ons gefouilleerd maar deze heren moesten we ongemoeid laten. De bunkers waren uitgerust met de meest moderne machines en de magazijnen staken nog vol met allerlei materiaal. Er was strenge controle en wij mochten niets aanraken, alles

was immers bestemd voor Engeland of de USA.

Terug burger

Half april 1946 was onze taak daar afgelopen en na een treinreis van een dag en een nacht belanden we in Bastenaken. Hier kwamen we in een totaal vernielde stad, we waanden ons terug in Duitsland. Platgeschoten huizen, waarvan de bewoners in de kelders verbleven, in de velden nog veel stukgeschoten Duitse en Amerikaanse tanks en ander oorlogsmateriaal. We werden ondergebracht in de kazerne die door de Amerikanen voor ons was ontruimd en we hingen opnieuw af van het Belgisch leger. Weer oefeningen, dat was maanden geleden. En Belgische kost: bouletten, saucissen, slecht en veel te weinig... en of er gemord werd. We waren van de hemel in de hel terechtgekomen.

Door een afdeling van onze compagnie werd deelgenomen aan de eerste steenlegging van de mardassonheuvel, een gedenkteken voor de Amerikaanse strijdkrachten. Na een verblijf van enkele weken ging het naar Bergen, waar we in een leegstaande school hokten en belast werden met het ophalen en wegbrengen van Duitse krijgsgevangenen die in de koolmijnen moesten werken. Gelukkig heeft dit niet lang geduurd, op 23 juni 1946 werden we totaal onverwacht bedankt en met onbepaald verlof naar huis gestuurd. Terug burger, dit vergde een enorme aanpassing..."

Marcel Van Hoof m.m.v. Gust Van Auwenis

Pagina 18: Victor Van Hoof als jonge soldaat en zijn "Soldier's Paybook". Pagina 19: Foto's geschoten door Victor Van Hoof in Berlijn in 1945, met rechtsonder Russische en Amerikaanse soldaten die horloges omruilen (afb. M. Van Hoof).

De Slag van Dunbar: hoe de wetenschap vandaag historische vraagstukken oplost

Niet alledaags ... je moet het maar doen, na 365 jaar een geschiedkundig raadsel oplossen! In het archeologisch tijdschrift van de Durham universiteit (Engeland), verscheen op woensdag 2 september 2015 een artikel, en dit trok onze aandacht. Skeletten van Schotse soldaten uit de 17de eeuw gevonden in massagraven en geïdentificeerd!

Twee van de opgegraven skeletten. Dankzij historisch onderzoek en ultramoderne technieken kon men de identiteit ervan achterhalen (afb. Dunbar University).

Een beetje achtergrond informatie. In het raadsgebied Scottish Borders (Schotland, dus) bevindt zich in het zuidwesten de stad Duns. Vandaag de dag wonen er een kleine 3.000 mensen. Duns ligt zo'n 20 km ten noorden van de grens met Engeland en 70 km ten zuidoosten van Edinburgh. Oorspronkelijk lag de eerste nederzetting op de helling van Duns Law, een 220 meter hoge heuvel en een uitloper van de Lammermuir Hills. De streek werd gedurende 3 à 4 eeuwen geteisterd door regelmatige invallen van de Engelsen. Deze invallen waren één van de belangrijkste redenen dat de nederzetting verhuisde naar de voet van de heuvel waar - ter verdediging - een burcht werd gebouwd. Na de slag bij Dunbar op 3 september 1650 plaatste Oliver Cromwell een garnizoen in de stad Duns.

En nu terug naar de ontdekking ... Na nieuwe recente testen, uitgevoerd door de universiteit van Durham, Engeland, op skeletten gevonden in een eeuwenoud massagraf, concluderen experts dat het om de stoffelijke resten gaat van soldaten die na de vermaarde Slag van Dunbar in 1650, gevangen genomen werden. Na vergelijking van de historische feiten en de wetenschappelijke gegevens, was voor de onderzoekers van de Durham universiteit slecht één aannemelijke verklaring mogelijk: dit zijn de skeletten van de Dunbar gevangenen.

De Slag van Dunbar was één van de meest wrede, bloedigste en kortste Burgeroorlogen van de 17de eeuw.

In minder dan een uur tijd versloeg het Parlementsgezinde Engelse leger, onder bevel van Oliver Cromwell, de Schotse soldaten die de rechten op de troon van Charles II verdedigden. De juiste cijfers zijn niet gekend, maar men schat dat er ongeveer 1.700 Schotse soldaten stierven door ondervoeding, ziekte en van koude nadat ze 100 mijl te voet moesten afleggen van het zuidoosten van Schotland tot in Durham in het noordoosten van Engeland.

Eens in Durham aangekomen werden ze gevangen gezet in de kathedraal en de burcht van Durham. Hier werden ze jarenlang aan hun lot overgelaten, met alle gevolgen van dien. Wat er met hun lichamen was gebeurd bleef 365 jaar een raadsel. Nu denken de onderzoekers van de Durham universiteit echter dat ze de puzzel kunnen oplossen...

In november 2013 start men op de Unesco Werelderfgoed site in Durham met de bouw van een nieuw café voor de zogenaamde "Groene Bibliotheek" op de universiteitscampus. Tijdens graafwerken worden menselijke resten blootgelegd. De archeologen van de Durham universiteit worden erbij gehaald en zij zullen tijdens de ganse bouwperiode aanwezig blijven. Zoals gebruikelijk gaat men voorzichtig te werk bij het ontgraven van de skeletten. Gemakkelijk gaat het niet want de beenderen liggen in een vreselijke warboel, alles door elkaar, verdeeld over twee graven. De archeologen schatten dat het om minstens 17 tot 28 individuen gaat. Een 29ste skelet wordt niet ontgraven. Sinds de ontgraving hebben de onderzoekers een heel gamma onderzoeken uitgevoerd om van elk skelet de identiteit te kunnen vaststellen.

In eerste instantie namen de experts aan dat het ging om de lichamen van de Schotse soldaten, die in Durham gevangen hadden gezeten. Maar een eerste onderzoek van de botten in 2014 met radiocarbon gaf als resultaat een vroeger tijdstip van overlijden aan, dan de Slag van Dunbar. Nieuwe analyses met radiocarbon werden uitgevoerd. Dit keer op een viertal zorgvuldig geselecteerde beenderstalen in de hoop een exacter dateringsresultaat te bekomen. Het feit dat men ontdekte dat sommige gevangenen kleipijpen hadden gerookt hielp het onderzoek ook in de goede richting. De kleipijp werd, in Schotland, algemeen in gebruik genomen na 1620. Zo kwam men

tot de vaststelling dat het personen moest betreffen overleden tussen 1625 en 1660. Natuurlijk werden ook de omgeving en de graven zelf onderzocht. Er werden heel wat observaties en testen gedaan. Al deze gegevens, samen met de voordien gedane onderzoeken, maakten een nauwkeuriger datering mogelijk. De onderzoekers stelden vast dat het om uitsluitend mannelijke skeletten ging. Het waren overwegend personen in de leeftijd tussen 13 jaar en 25 jaar oud. Isotopenonderzoek wees uit dat de skeletten meer dan waarschijnlijk van Schotse origine waren. Al deze gegevens samen overtuigden de onderzoekers van de enig mogelijke verklaring: dit zijn de stoffelijke resten van de Schotse soldaten van de Slag bij Dunbar. Meerdere experts en archeologische teams, zowel universitaire als commerciële, werkten samen met academici, om de skeletten uit te graven en te analyseren. De nodige financiën werden bezorgd door de universiteit van Durham. Toen alle onderzoeken afgelopen waren kon men één en ander reconstrueren.

Het is een heel belangrijke ontdekking die licht werpt op een 365 jaar oud mysterie. Iedereen vroeg zich jarenlang af wat er met de lijken van de soldaten gebeurde na hun overlijden. Tijdens de Slag van Durham zouden tussen 300 en 5.000 Schotse soldaten gedood zijn. Hedendaagse berekeningen suggereren dat ongeveer 6.000 Schotse soldaten krijgsgevangen genomen werden. Van hen zouden enige tijd later een 1.000-tal zijn vrijgelaten omdat ze ziek of gewond waren en zij keerden huiswaarts. Van nog eens 1.000 soldaten denkt men dat ze stierven tijdens de tocht naar Durham. Ze stierven aan een combinatie van honger, uitputting en darmklachten – waarschijnlijk dysenterie. Anderen werden onderweg geëxecuteerd en sommigen konden ontsnappen. Uiteindelijk zouden 3.000 Schotse soldaten opgesloten worden in de kathedraal en de burcht.

De kathedraal van Durham was in die tijd leeg en verlaten. Oliver Cromwell had immers bevel gegeven alle kathedralen in Engeland te sluiten. Er wordt geschat dat 1.700 gevangenen van de veldslag stierven tijdens hun opsluiting en dat ze begraven werden in Durham. De experts verwachten nog meer graven te ontdekken in de omgeving. Hun begraafing was een militaire operatie. De tot nu toe teruggevonden lichamen werden schuin rechtop begraven in twee putten, hoogst waarschijnlijk gespreid over een aantal dagen. De graven bevonden zich op het verste einde van wat ooit de gronden waren van Durham Castle (de burcht), zover mogelijk van de burcht verwijderd ... ze waren uit het zicht en daarmee ook uit het geheugen.

Volgens de onderzoekers is het heel goed mogelijk dat er zich nog meer massagraven bevinden onder de gebouwen van de universiteit, want van het begin tot het mid-

den van de 17de eeuw bevonden zich hier onbebouwde terreinen, waar zich nu de universiteit bevindt. De universiteit van Durham, in samenwerking met de kathedraal en andere geïnteresseerde partners, zullen besluiten wat er met de overblijfselen van de Schotse soldaten zal gebeuren. Bij deze discussie zal waarschijnlijk ook de Kerk van Schotland betrokken worden want de gevangenen zouden overwegend Schots Presbyteriaans geweest zijn. De menselijke resten zullen alleszins respectvol en waardig behandeld worden. Op donderdag 3 september 2015 was er al een plechtigheid bij de herdenking van de 365ste verjaardag van de Slag van Dunbar.

Heel fascinerend toch ... hoe ultramoderne technieken eeuwenoude raadsels kunnen oplossen? De nakomelingen van deze Schotse soldaten weten eindelijk wat er met hun verre voorouders gebeurde. Alhoewel? Soldaten tussen de 13 jaar en 25 jaar oud? Zouden er veel nakomelingen zijn? Misschien horen we er ooit nog iets meer over. Laten we de Schotse soldaten nu verder in vrede rusten...

Vertaling en bewerking: Annie Van Dessel

Bronnen: archeologisch tijdschrift universiteit van Dunbar en Wikipedia

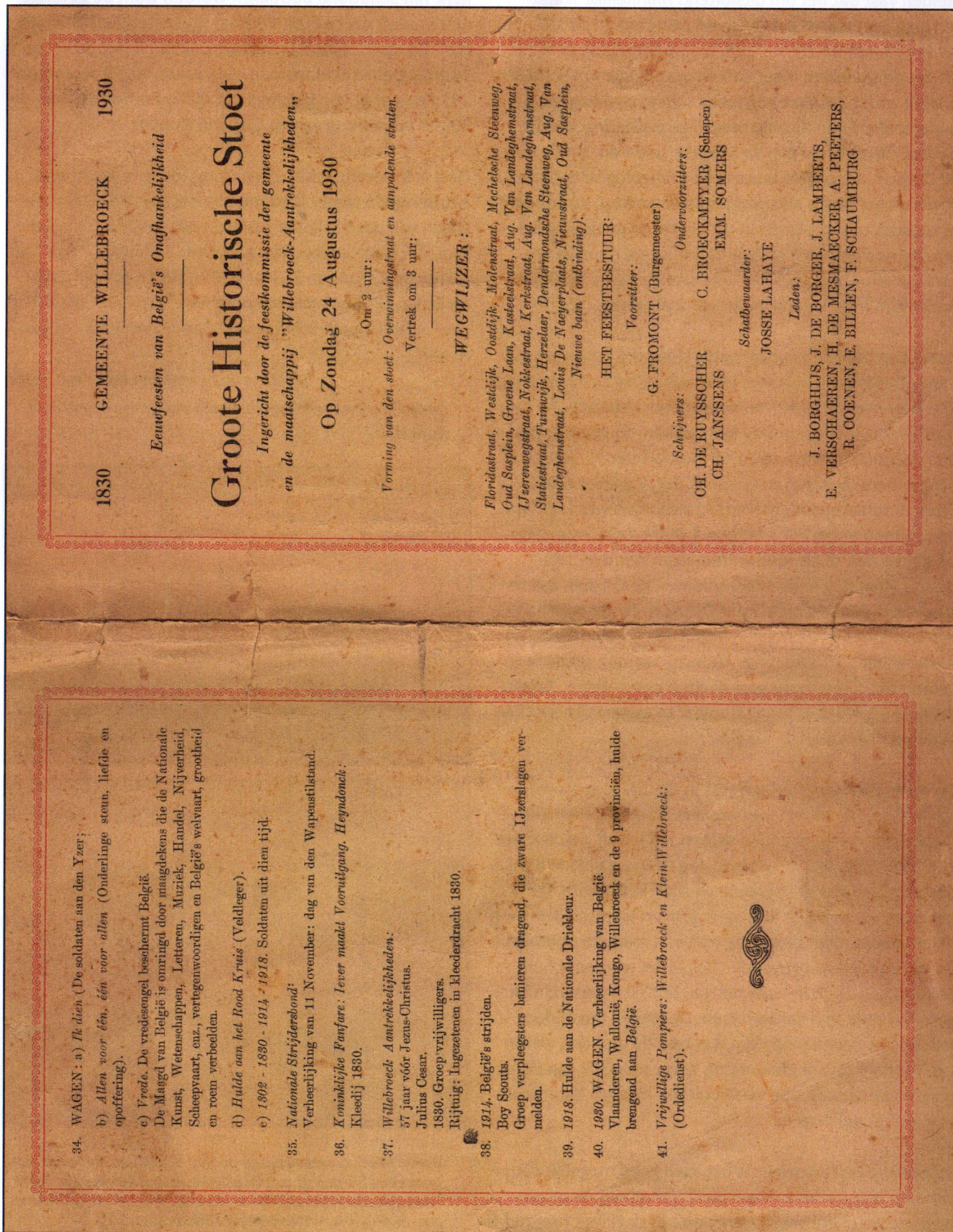

Boven: Oliver Cromwell tijdens de Slag bij Dunbar. Onder: de restanten van het aan de kustlijn gelegen kasteel van Dunbar. In de buurt van deze ruïne werden de skeletten van een groep soldaten opgegraven (afb. Wikipedia/East Lothian Museums).

Uit de archieven

In 1930 vierde België de honderdste verjaardag van zijn onafhankelijkheid en dat ging overal ten lande gepaard met allerhande plechtigheden en evocaties. Zo ook in Willebroek, waar een heuse 'Historische Stoet' op het getouw werd gezet die op zondag 24 augustus door de straten trok en waarvan u hier het programmaboekje afgebeeld ziet. (afb. R. Pattyn).

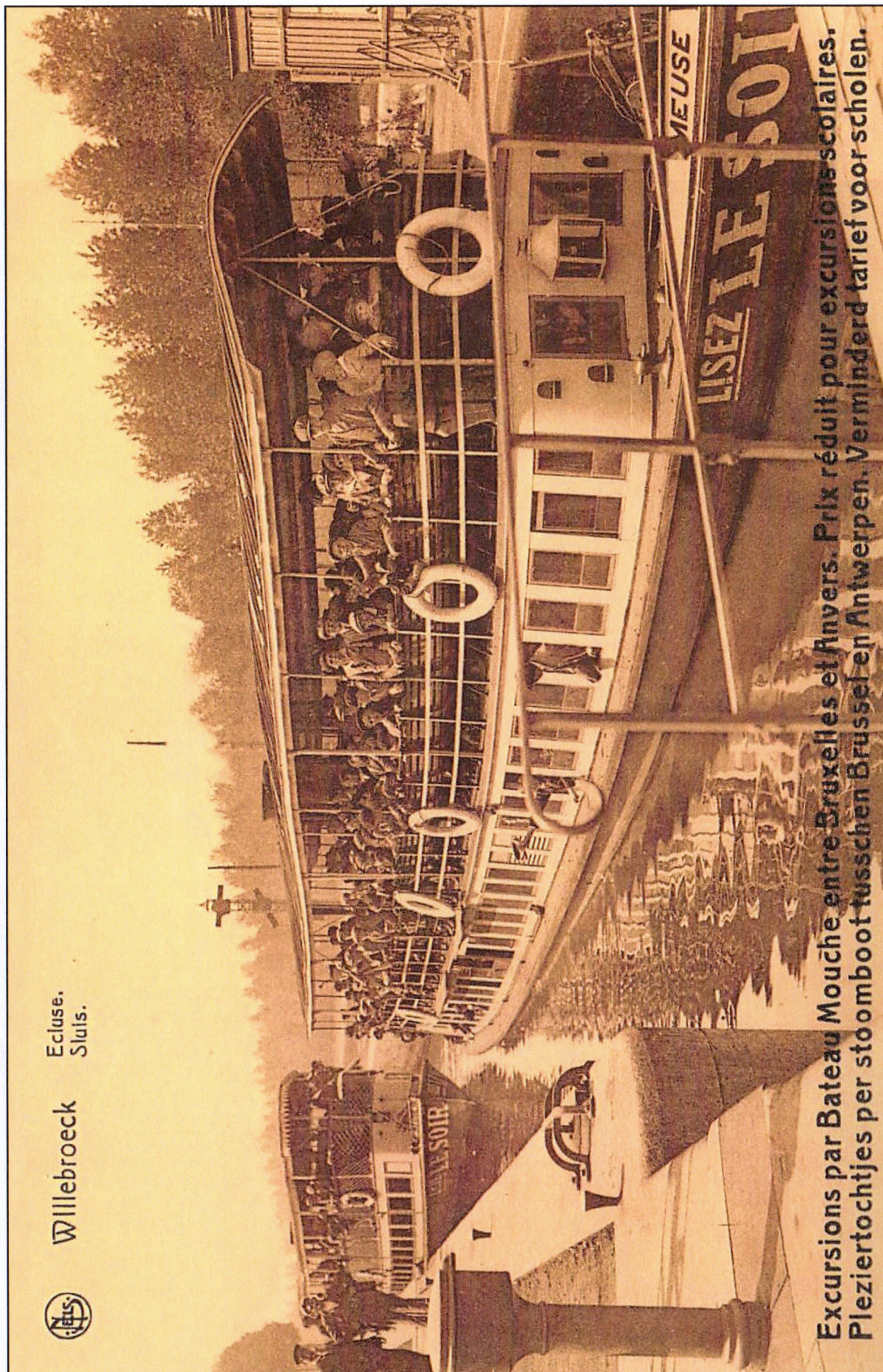

1. Trompetters.
2. Vaandelrangers te paard : België-Congo.
3. *Musiek : Koninklijke Fanfare : Eendracht.*
4. *Versienigte katholieke kringen*: Willebroeck door de eenwen heen.
5. Vier trommelnaars.
6. Vaandels der katholieke kringen. Maagd van Willebroeck.
7. Pretekens en oude schrijfwijzen van den naam: Willebroeck.
8. Mgr. de Wavrin, bisschop van Kamerijk, legt den eersten steen der kerk te Willebroeck, 1180.
9. Kunninnik Jacob van Vitry predikt de vierde Kruistocht in de kerk te Willebroeck. De Heer van Willebroeck trekt uit naar het Heilig Land, 1218.
10. De eerste steek tot het graven der vaart van Willebroeck (1350).
11. WAGEN: De « Zierlzee », eerste boot, die de vaart binnenkomt.
12. Geschiedkundige personen, die Willebroeck bezochten:
  - 1580: Willem van Oranje en graaf Egmont;
  - 1580: Margaretha van Parma;
  - 1690: Maria de Medicis, koningin van Frankrijk;
  - 1649: Christina, koningin van Zweden.
13. Willebroeck in de Brabantse Onvreteiding
  - a) Pastoor van Bavel door de Willebroecksche bevolking beschermd tegen de Staatse troepen;
  - b) De Willebroecksche bevolking neemt deel aan de betoeging tegen de Vondisten te Brussel.
14. Willebroeck in den Doerankrijg:
  - a) Groep Ietelingen verbranden de dooperregisters op het kerkplein;
  - b) Kant Verschieren en Jan Moeremans worden gevangelijk naar Mechelen gevoerd om daar gefusilleerd te worden;
  - c) WAGEN: Verheerlijking van Kommandant Kollier.
15. Napoleon te Willebroeck.
16. *Willebroeck in 1830. Fansuren.*
17. WAGEN: Verheerlijking van Willebroeck.

18. *Liberale propagandakomitee*: WAGEN: « Brabantonne ».
19. *Vrije Turners*: Hulde aan Leopold I. Stichting der Grondwet.
20. *Tooneelmaatschappij « Van Peene's Kring »*: GROEP en WAGEN: Hulde aan Leopold II; Zijn werken: Congo.
21. *Liberale Jeugd*: GROEP en WAGEN: Hulde aan Albert I; Zijn overwinningen.
22. *Koninklijke muziekmaatschappij: De Moedige Harmonikisten*: De Harmonika vroeger en nu.
23. *Willebroecksche Turnvereniging*: Inhaling van een plattelandsburgemeester in 1830.
24. *Liberale Damen- en Juffersond*: Een doopsplechtigheid in 1830.
25. WAGEN: Kindertribe Louis De Naeyer.
26. WAGEN: Kinderverpleging in 1930.
27. *Koninklijke Wijnmaatschappij St. Nikolaasgilde*: De stichting der St. Nikolaasgilde in 1333.
28. *Koninklijke Harmonie St. Cecilia*: Vrijwilligers van 1830.
29. *Willebroecksche Sportvereniging*: Verheerlijking van Leopold II als Congo-ontginner.
30. *Vrijwillig Pompieskorps Willebroeck*: Bezoek van Albert en Isabella aan de Rabesschool.
31. WAGEN: Hulde en dankbaarheid aan Leopold II.
32. *Nationaal Verbond Oorlogsinvaliden: Afdeling Willebroeck*: Hulde aan onze Dooden (België en Willebroeck); Maagd te paard omringd van kleine maagdelkens brengen hulde aan de dooden van den wereldoorlog.
33. Hulde aan de weldoeners der Invaliden. De Maagd van Willebroeck draegt het Guldenboek en is omringd door de kinderen der Invaliden.

Beelden uit de oude doos

Tussen de twee wereldoorlogen verzorgden zogenaamde Bateaux Mouches 'pleziertochtjes per stoomboot tusschen Brussel en Antwerpen, zoals te lezen op deze promotionele kaart. Inspiratie misschien voor de komende zomer? (afb. GAW)

Blaasveld, ooit baronie en zelfstandig tot 1976, nu onze groene long en geliefde deelgemeente ...

Blaasveld was ooit het landelijke dorp waar men de parochieregisters pas einde 1635 opstartte. Van 1630 tot 1655 is Adriaan Goetens de burgemeester van de baronie Blaasveld. De huwelijksakten startten op 20 juli 1635. Op deze dag trouwden Laurentius Goens en Maria Keulemans. De huwelijksgetuigen zijn Petrus Goens en Egidius Keulemans. Het huwelijk wordt genoteerd door Joannes van Wanghe, 'dienstdoend' pastoor in 'Blaesvelt'. Veel getrouwd werd er niet in deze periode. Het volgende huwelijk heeft pas plaats op 22 april 1636, ofwel 9 maanden later.

Het eerste overlijden werd genoteerd op 9 september 1635. Het was Anna Diddens, een jong kind, dat overleed. Wat de doodsoorzaak was staat er niet bij, evenmin wie de ouders waren.

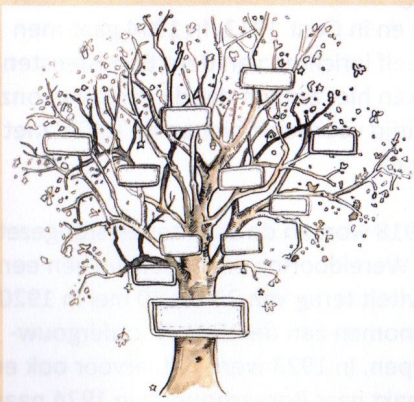
En de doopakten volgen als laatsten in het nieuwe jaar 1636. Op 2 januari doopt plaatsvervangend pastoor Joannes van Wanghe de boreling Joannes. Kleine Joannes is het 'onwettige kind' van Joannes Scherlaken en Anna van Hael(en?). De doopgetuige is Joannes Schaerlaken. De term 'onwettig kind' betekent alleen dat de ouders niet kerkelijk 'wettig' gehuwd waren ...

Vele omliggende gemeenten startten veel vroeger dan 1635 met hun parochieregisters. Maar heel vele dorpen ook veel later... Maar ach, we vergeven het de toenmalige pastoor, Joannes Anthonis. Hij had immers geen kerk meer. Zijn kerk was verwoest en werd beetje bij beetje terug opgebouwd dankzij de toenmalige 'heren' van Blaasveld, Cosmas De Prant en zijn echtgenote Margaretha de Hornes, die jarenlang de weldoeners van het dorp zouden blijven.

Bij het doorsnuffelen van de parochieregister, vinden we - hoe triest - dat bij de opstart van de parochieregisters, de pest heerste in Blaasveld. De eerste pestdoden werden in het overlijdensregister genoteerd op 21 oktober 1635. In totaal sterven 26 mensen aan deze vreselijk ziekte. De eerste dodelijke slachtoffers zijn de koster, Joannes Lensens en zijn zoon Cosmas. Ook de families Gotens en Clijmans werden zwaar getroffen. Op dezelfde dag als de koster overlijdt Maria Gotens, een jong kind. Andere familieleden Gotens sterven op 25, 26, 27 en 29 oktober. Nog drie anderen van deze familie overlijden op 21, 22 en 25 november. De familie Clijmans werd zwaar beproefd tussen 5 en 19 november 1635. Nog drie dorpsbewoners overlijden op 6, 9 en 10 december 1635, aan deze dodelijke ziekte. Nicolaus Verschuren, volwassene, sterft op 2de Kerstdag, 26 december 1635, maar naast zijn naam wordt de pest niet vermeld. Was dit een vergetelheid van de pastoor of was er een andere doodsoorzaak? Dat zullen we dus nooit weten. Op 1 januari 1636 - Nieuwjaarsdag - stierf Joannes De Bruijn, hij is de laatste in Blaasveld die overlijdt aan deze pestepidemie ... Joannes schenkt de kerk 100 florenos. Wij kunnen het ons vandaag de dag niet meer voorstellen wat een impact zulke epidemieën moeten gehad hebben in een kleine dorpsgemeenschap. En gelukkig maar ....

Annie Van Dessel

Bron: parochieregisters Blaasveld 1635 en 1636

Stamboomonderzoek

Vindt u in dit artikel namen terug van uw familie? Ga dan op zoek. De originele parochieregisters van deze vroege periode werden overgeschreven. En wonder boven wonder zijn ze heel goed te lezen en te ontcijferen ... ook voor een beginneling. In ons documentatiecentrum bewaren we kopies van deze akten. Bovendien is er wel altijd iemand aanwezig die u kan helpen in ons documentatiecentrum dat elke 2de en 4de zaterdag van de maand open is (uitgenomen in juli en augustus).

Café-Taverne "CASINO"

bij Chris

Anno 1905

Oud-Sasplein 3
2830 Willebroek
Tel. 03 886 68 72

Dinsdag gesloten

**Verzorgde dranken
Biljart**

ZAKENKANTOOR NV VAN TRICHT

L. DE NAEYERPLEIN 16
2830 WILLEBROEK

Tel. 03-886 87 33 - 03-886 94 62

Fax 03-886 20 91

E-mail : yvette.vandemaele.15515@axa-bank.be

Alle wekdagen geopend van 9 - 12 uur en van 14 - 18 uur
Dinsdag- en zaterdagvoormiddag enkel na afspraak

**VOOR AL UW BELEGGINGEN, BANKVERRICHTINGEN,
VERZEKERINGEN EN KREDIETEN**

Het kantoor met de betere service !

Rijwielen - Naaimachines

Firma CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8

(aan de brug)

2830 WILLEBROEK

Tel. : 03/886 62 70 - 03/886 38 51

WOONDECORATIE PEPERMANS

Herman Vosstraat 46 – 2830 Willebroek
Tel. 03/886 68 23 – Fax: 03/866 15 00

Vast tapijt – Tapijten – Vouwdeuren – Textiel
Vloerbekleding – Gordijnen – Zonnewering
Onderhoud – Laminaat – Behangpapier – Verven |
Mengmachine

MEUBELEN J. VANDENBERGH

Brielen 5
2830 Tisselt
tel. 03-886 66 03
www.meubelenvandenbergh.be

Openingsuren: Maandag t/m zaterdag van 10 tot 18 u.
Zondag 13.30 tot 18u. en donderdag gesloten

Boozt.be

THE BEST HARDWARE STORE IN BELGIUM

Computers - Laptops - Software - Herstellingen alle merken

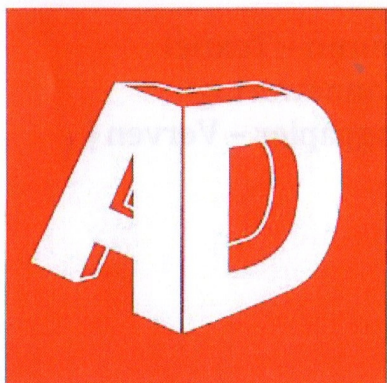
Dendermondsesteenweg 190
2830 Willebroek
Tel : 03/866.48.44
BE 0860.455.425
www.boozt.be

Openingsuren :
dinsdag tem zaterdag : 10hr - 18hr
gesloten op maandag-zondag-feestdagen
info@boozt.be

WILLEBROEK
info@widinv.be
03 886 41 30

TEMSE - DE ZAAT
info@temdis.be
03 711 22 22

**Groep
Kerremans**

 **Zakenkantoor
Kerremans & C°**

VERZEKERINGEN
BANK

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILLEBROEK
TEL: 03/886.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

CBFA: 040356A-cB

**Vastgoed
Kerremans**

VERKOOP
VERHUUR
BEHEER

OVERWINNINGSSTRAAT 87
2830 WILLEBROEK
TEL: 03/886.43.39
FAX: 03/866.57.02

info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

BIV KERREMANS STEVE: 503785

Het Groene Huis

Bloemen en Planten   Grafdecoraties
Geschenken   Bruidswerk

Overwiningsstraat 163 B | 2830 Willebroek
tel 03 860 10 17 | gsm 0478 480 735

Creatieve cursussen
Bloemschikken   Powertex

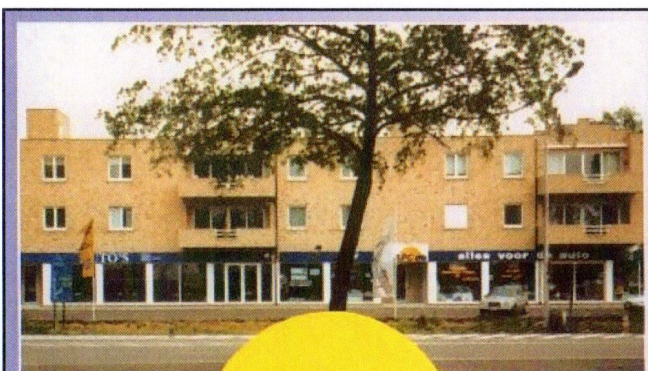
Mechelbaan 7 | 2801 Heffen
tel 015 277 553 | gsm 0478 480 735

www.hetgroenehuis.be

PLAZA
Bistro

Overwiningsstraat 161
2830 Willebroek
tel 03 860 49 88
www.plazabistro.be

APC

AUTO PARTS CENTER BVBA
ALLE AUTO-ONDERDELEN

- Groot- en kleinhandel
- Car-hifi - GSM's - carkits - navigatiesystemen
- Alarmen - blinderen autoruiten
- Wisselstukken en onderdelen: remmen, filters, uitlaten, schokdempers, ...
- Allesdragers: skiboxen, sneeuwkettingen, ...
- Accessoires: uitbouwkits, verlagingskits, spoilers, sportluchtfilters, ...

Dendermondsesteenweg 212
2830 Willebroek
Tel. 03-886 35 06
willebroek@apc.skynet.be

Restaurant "BEUKENHOF"

Antwerpsestraat 300

2850 BOOM

Tel.: 03/888.65.68

Fax.: 03/844.74.39

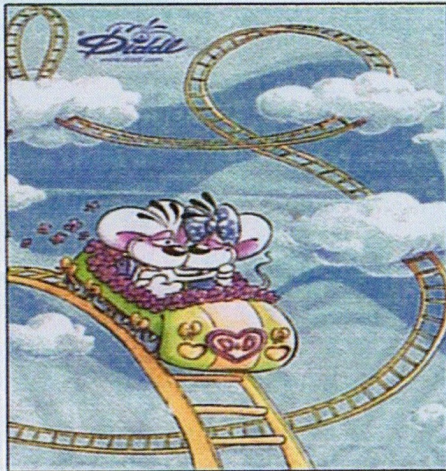
BOEKSKE

Voor al uw tijdschriften en kranten!

Aan huis besteld!

Exklusief verdeler van :

**DIDDL, TOPMODEL,
DARK DUDES, ROSALIE UND TRUFFEL**

Voor al uw inkt en toonercartridges tot 50 % goedkoper
Overwinningstraat 76 – Willebroek
Tel: 03.886.73.84

Jan maes

watches & jewellery

L.De Naeyerplein 31

2830 Willebroek

03/886 86 26

Bruul 85

2800 Mechelen

OrthoShop
uw zorgpunt

Overwinningstraat 133-135 • 2830 Willebroek
Tel. 03 860 70 10 - orthoshop@otv.be - www.otv.be

OPENINGSUREN:
dinsdag tot vrijdag: 10.00 u - 12.30 u / 13.00 u - 18.00 u
zaterdag: 09.30 u - 16.00 u
maandag: gesloten

Sint Amandsesteenweg 54 • 2880 Bornem
greet.verheyden@otv.be
GSM 0476 756 488 (Greet Verheyden: ergotherapeute)
CONSULTATIE: dinsdag 19.00 u - 20.30 u en op afspraak
Mogelijkheid tot huisbezoeken

Bij ons kan je terecht voor:

- steunzolen
- compressiekousen
- korsetten
- braces en bandages
- stomamateriaal
- hulpmiddelen
- woningaanpassingen
- borstprothesen en lingerie
- rolstoelen, rollators, scooters
- orthopedisch verantwoorde schoenen
- schoenen op maat

Door RIZIV erkende verstrekker

SINONQUEL bvba

Ten Bergstraat 2
2830 Willebroek

tel. 03-886 66 85
fax 03-886 61 54
info@sinonquel.be

www.sinonquel.be

上海酒家

CHINEES RESTAURANT

SHANGHAI

Stationsplein 2

2830 WILLEBROEK

Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

Maandagmiddag

Dinsdag

Zaterdagmiddag

GESLOTEN

**KEUKENCENTER
MASURE**

Totaalinrichting van vloer tot plafond

- keukens in alle stijlen
- van luxe modellen tot de budget-keukens
- ook badmeubelen en schuifdeuren
- wij tekenen uw eigen droomkeuken

**Kleine Amer 15
2870 Puurs-Kalfort**

Tel. 03 889 22 48 * fax 03 899 15 26

Open: ma-vr van 10- 17 uur
zaterdag 10-18 uur
zondag gesloten

Bakkerij Philippe

Kerkstraat 26 - 2830 Willebroek

Tel. 03 886 65 09

4 broodautomaten

Baeckelmansstraat: Centeabank

Kard. Cardijnlaan Tisselt

Vennestraat Willebroek

Bezelaerstraat Blaasveld

Café Knock-Palace

bij Patrick

August Van Landeghemplein 8
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Donderdag gesloten

Café Central

Trendy café in 't centrum

August Van Landeghemplein 7
2830 Willebroek
Tel. 03/886 78 39

Dinsdag gesloten

Verzorgde bediening | Vergaderzaal beschikbaar

www.kbc.be

Wat kan
KBC voor ú
betekenen?

KBC Bank Willebroek

Dendermondsesteenweg 17, 2830 Willebroek
Tel. 03 860 75 30 - fax 03 860 75 31

KBC Verzekeringen Spiessens & Wuyts bvba

A. Van Landeghemplein 1, 2830 Willebroek
Tel. 03 866 17 38 - fax 03 886 21 45
Verbonden agent, FSMA 017268-A, van KBC Verzekeringen NV

PRINT FACTORY

Dendermondsestw. 151/4 Willebroek *ingang Merelstraat*
03 866 25 25 print@mtprintfactory.be

3D PRINTING

by Microfilm Technik

DRUKWERK

flyers, affiches, visitekaartjes, ook ontwerp

DIGITAL PRINTING

eindwerken, cursussen, printwerk

GROOT FORMAAT PRINTS

planafdrukken, spandoeken, TUINDOEKEN

FOTOPRINTS

*canvas, posters, fotobehang
foto op aluminium, hout of karton*

DIGITALISERING

*scanning documenten & microfilms
scanrobot boeken*

KABOUTERKAARTEN

kunstenaar Lucas Bertels

Graag een gepersonaliseerde tekening?
Lucas tekent voor u!

